Jaargang 115. Zondag, 13 Januarij 1856. No. 6.

GRONINGER COURANT.

ALGEMEEN DAGBLAD

voor de Stad en Provincie Groningen.

Bij deze Courant wordt verzonden: *Bijblad* no. 1, inhoudende *Verslag van den Gemeenteraad van Groningen*, een *Uittreksel uit de bij de Tweede Kamer ingediende wet op het lager onderwijs*, benevens eene *Afkondiging van burgemeester en wethouders van Groningen*, behelzende *Reglement en Tarief der Vrachtloonen voor het Beurtveer tusschen* Kollum *en* Groningen, *vice versa.*

Publicatie.

De GEDEPUTEERDE STATEN der Provincie *Groningen*, in aanmerking nemende, dat binnen kort aan de Vaart van **STOOMBOOTEN** in deze Provincie eenige uitbreiding zal worden gegeven, hebben goedgevonden te herinneren aan de bepalingen, bestaande op het **uitwijken van Stoom- en Zeilschepen**, vastgesteld bij Zijner Majesteits besluit van den 9den December 1845 (*Staatsblad* no. 68).

En zal deze worden geplaatst in de *Provinciale Groninger* en *Groninger Couranten.*

GRONINGEN, 10 Januarij 1856.

De Gedeputeerde Staten voornoemd:
I. A. VAN ROIJEN.
Ter ordonnantie van dezelven:
ALBERDA.

VERHURING VAN DE VERLATEN
te *PEKELA* en te *BULT.*

BURGEMEESTER en WETHOUDERS der Gemeente *Groningen* brengen ter kennis van belanghebbenden, dat door Mr. J. L. TRIP, Rentmeester van de Stads Veenen en *Ter Apel*, onder hunne nadere goedkeuring, ten overstaan van den Notaris Mr. J. S. G. KONING, op ZATURDAG den 26sten Januarij 1856, des voormiddags te 10 uur, te *Pekela*, ten Huize van den Logementhouder J. DE BOER, publiek zullen worden verhuurd: de **drie VERLATEN** te ***Pekela***, alsmede het **VERLAAT** te ***Bult***, voor den tijd van drie jaren, aanvangende primo Mei 1856 en eindigende ultimo April 1859.

Zullende de Voorwaarden 8 dagen bevorens ten Huize van Verhuring ter lezing voorliggen.

GRONINGEN, 31 December 1855.

Burgemeester en Wethouders: J. SLOT.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

Seinlichten.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS der Gemeente *Groningen*, — gelet op eene Circulaire van den Heer COMMISSARIS DES KONINGS in deze Provincie, gedagteekend den 29sten Maart 1853, no. 1*a* (*Provinciaal Blad* no. 37), — brengen het navolgend Koninklijk besluit ter kennis van de belanghebbenden.

GRONINGEN, 10 Januarij 1856.

Burgemeester en Wethouders: J. SLOT.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

Wij WILLEM III, bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, Groot-Hertog van Luxemburg, enz., enz., enz.

Gezien het gemeenschappelijk rapport van Onze Ministers van Marine, van den 29sten Januarij l.l., no. 76; van Binnenlandsche Zaken, van den 26sten Februarij j.l., no. 203 (6de afdeeling); van Buitenlandsche Zaken, van den 1sten Maart j.l., no. 6, en van Financiën, van den 7den Maart 1853, no. 75, In- en Uitgaande Regten, houdende voorstel om, in overeenstemming met de verordeningen deswege bij de naburige Staten ten uitvoer gelegd, te bepalen, dat ook de Zeilschepen ter beveiliging der scheepvaart een seinlicht zullen moeten voeren en tevens om eene wijziging te brengen in de bepalingen van de Koninklijke besluiten van den 9den December 1845 (*Staatsblad* no. 68) en den 29sten Januarij 1850 (*Staatsblad* no. 3), met betrekking tot de te voeren seinlichten door de zeestoomschepen op de binnenwateren;

Den Raad van State gehoord (advies van den 15den dezer, no. 4);

Hebben besloten en besluiten:

1) te rekenen van *den 1sten April* 1853, zijn alle zeilschepen, hetzij onder zeil, hetzij gesleept wordende, eenig ander schip naderende, of door een ander schip wordende opgeloopen, verpligt, om van Zons-ondergang tot Zons-opgang een *helder licht* te vertoonen, in zoodanigen stand, dat gezegd licht door het naderend schip kan gezien worden, en dat wel tijdig genoeg om het gevaar van aanvaren voor te komen.

Alle zeilschepen ten anker liggende op reeden of stroomen, zijn, *te rekenen van genoemd tijdstip*, verpligt om van Zons-ondergang tot Zons-opgang, aan *den grooten top* een *helder licht* te laten branden.

Plaatsen alwaar andere haven-reglementen voor het voeren van lichten bestaan, zijn hiervan uitgezonderd.

De lantaarns die door de schepen, ten anker liggende, gebruikt worden, moeten zoodanig zijn vervaardigd, dat zij van rondom een helder licht verspreiden.

2) Met wijziging in zoover van de verordeningen vastgesteld bij Koninklijke besluiten van 9den December 1845 (*Staatsblad* no. 68) en den 29sten Januarij 1850 (*Staatsblad* no. 3) te bepalen, dat de zeestoomschepen uit zee komende en omgekeerd, zullen mogen blijven voeren de seinlichten tot nachtelijke verkenning van den koers op zee en in de zeegaten vastgesteld bij laatstgenoemd besluit, tot en van het *Fort-Bath*, de steden *Amsterdam*, *Rotterdam* en *Dordrecht* en alzoo met vrijstelling van de bij gezegd besluit gehandhaafde bepalingen van het Koninklijk besluit van den 9den December 1845 (*Staatsblad* no. 68), nopens de te voeren seinen, door de stoomschepen, bevarende de *rivieren*, *stroomen* en *kanalen* van dit Rijk.

3) De bepalingen van de aangehaalde Koninklijke besluiten, van den 9den December 1845 (*Staatsblad* no. 68) en den 29sten Januarij 1850 (*Staatsblad* no. 3), blijven overigens van volle kracht, en in verband hiermede, van toepassing.

Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken, van Marine, van Buitenlandsche Zaken en van Financiën zijn belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* en in de *Staats-Courant* zal worden geplaatst.

'S GRAVENHAGE, 17 Maart 1853. WILLEM.

De Minister van Binnenlandsche Zaken: THORBECKE.
De Minister van Marine: ENSLIE.
De Minister van Buitenlandsche Zaken:
VAN ZUYLEN VAN NYEVELT.
De Minister van Financiën: VAN BOSSE.

Uitgegeven den *drieëntwintigsten* Maart 1853.

De Staatsraad, Directeur van het Kabinet des Konings:
A. G. A. VAN RAPPARD.

NIEUWSTIJDINGEN.

RUSLAND. — TURKIJE.

Wij openen deze rubriek met de vermelding, dat volgens eene gisteren avond door ons ontvangene telegrafische dépêche, de *Morning Post* reeds wil weten, *wat* Rusland geantwoord heeft op de voorstellen van graaf *Esterhazy*. De Russische gevolmagtigde in Weenen, prins *Gortschakoff*, moet namelijk aan den Oostenrijkschen minister van buitenlandsche zaken, graaf *Buol*, hebben te kennen gegeven, dat Rusland de voorstellen, gelijk zij daar liggen, *verwerpt*, maar dat het in zijn antwoord tevens nieuwe openingen doet, welke blijk dragen van meerdere toenadering. Het Russische kabinet had, altijd volgens dat blad, het in zijn antwoord doen uitkomen, dat de door *Esterhazy* gedane voorstellen zeer heusch (*courteous*) en zeer gematigd aan hetzelve toeschenen.

Mogt dit berigt worden bevestigd, dan zouden welligt de onderhandelingen wederom op de lange baan worden geschoven. Dit was te voorzien; het was te denken, dat de Russische diplomatie niet zóó kort van stof zou zijn, dat zij terstond elke verdere poging tot herstel des vredes zoude doen afspringen.

En toch ligt hierin juist een grond om aan de waarheid van de mededeeling der *Morning-Post* te twijfelen. De dagbladen geven — 't is vooral in de laatste tijden opgemerkt — zich zoo gaarne het *air*, ieder het eerst en het best te worden ingelicht omtrent de groote gebeurtenissen op dit wereldrond en willen daarom zoo ligt hunne kolommen vullen met partikuliere correspondentiën die de waarschijnlijkheid voor zich hebben, maar toch op geenerlei naauwkeurige inlichtingen steunen.

Wij willen nu hiermede niet beweren, dat *Esterhazy* in zijne zending geslaagd is, maar alleen, dat, wanneer die zending ook zoo goed als mislukt mogt worden beschouwd, de *Morning-Post* daarvan nog geen kennis konde dragen, daar toch het antwoord van Rusland eerst den 14den te Weenen verwacht werd.

Men zal dus wél doen, omtrent alle dergelijke mededeelingen nopens den uitslag der gehoudene conferentiën te Petersburg nadere en meer zekere tijdingen af te wachten.

Het verdient opmerking, dat op het oorlogzuchtige vertoog van den heer *de Césena* in den *Constitutionnel* (in ons vorig nommer medegedeeld) een minder hevig artikel is gevolgd van den heer *Cucheval-Clarigny*, waarin eenige zinsneden voorkomen, welke den moed der voorstanders van den vrede hebben aangewakkerd en 't welk met de navolgende woorden eindigt:

»Er is nog geen aanleiding om te wanhopen aan het herstel van den vrede, en de redenen, welke pleiten voor eene aanneming der Oostenrijksche voorstellen, zijn zoo talrijk en van eenen zoodanig overwegenden aard, dat men met grond mag vooronderstellen, dat de gematigde en verstandige staatslieden en den raad van den Czaar de bovenhand zullen behouden. Mogt echter de hoop, welke de voorstanders van den vrede nog koesteren, voor goed worden verijdeld, mogt de geesel des oorlogs zich op den duur over Europa uitbreiden, — dan zal het niet meer dan billijk zijn, dat de geduchte verantwoordelijkheid daarvan kome voor rekening in de eerste plaats van de halsstarrigheid van Rusland en verder van de zwakheid en aarzeling van Duitschland."

In zeker opzigt stemt met die zienswijze overeen een artikel in het bekende dagblad *le Nord*, waarin wij o.a. dit lezen: »Wat ons betreft, wij hebben ons niet zoo gemakkelijk laten medeslepen met de algemeen verspreide en gretig ontvangen vredesgeruchten, doch zullen ons ook thans niet laten bewegen, om te gelooven, dat alleen de voortzetting en de ontwikkeling van den oorlog mogelijk is. Wij gelooven niet aan eene onmiddellijke beslissende uitkomst der diplomatieke onderhandelingen, doch beschouwen het werk der diplomatie geenszins als afgedaan. Wij hebben de innige overtuiging, dat alle volken opregtelijk naar den vrede verlangen, en wij kunnen niet gelooven, dat dit algemeen gevoelen door de regeringen miskend zal blijven. Wij vertrouwen bovendien, dat de dag zal komen, waarop de openbare meening duidelijk de vraagstukken zal doorzien, welke dagelijks behandeld worden.

»Die dag is misschien nog verre, en het is mogelijk, dat alvorens de oorlog nog hervat zal worden; maar het is ook mogelijk dat, bij de debatten welke in het Engelsche parlement zullen geopend worden, de zaak in een helder daglicht geplaatst worde, en dat loyale discussiën de dwaling doen verdwijnen, de driften doen bedaren, en ons tot het doel brengen, waarvan de Engelsche dagbladen en de *Constitutionnel* zelfs het denkbeeld trachten te verwijderen."

— Nadat het gerucht voor eenigen tijd geloopen heeft, dat het grootste gedeelte van het Fransche leger in de Krim huiswaarts zou keeren, en dit sedert tegengesproken is, wint het eerste thans op nieuw weer veld, met bijvoeging, dat slechts vier divisiën in de Krim zouden gelaten worden onder bevel van den generaal *Mac-Mahon*, om de tegenwoordige onneembare positiën der Franschen te blijven bezetten. De terugkeer dier thans in den oorlog geoefende soldaten zou, wordt er bijgevoegd, te meer noodig zijn, daar men voor de aanstaande Oostzee-expeditie een geoefend legerkorps als kern noodig heeft.

De regtstreeksche berigten uit de Krim, loopende tot den 29sten Dec., luiden, dat de koude zich aldaar in hevige mate deed gevoelen. Ook was dit het geval in de Russische steden aan de kust van het Zuiden, zooals Odessa, Taganrog, Marianopel, enz. De communicatie te water was geheel en al door het ijs gestremd.

Maarschalk *Pelissier* heeft kennis gegeven van een nieuwen coup de main, door vrijwilligers van de divisie *d'Autemarie*, in den nacht van den 26sten op 27sten December ten uitvoer gebragt. Achttien Russen werden daarbij gedood en een gelijk aantal gevangen genomen. Aan de zijde der Franschen werd niemand gedood of gekwetst.

Van het oorlogstooneel in Azië is berigt ontvangen, dat *Omer*-pacha zich naar Redout-Kalé heeft teruggetrokken, en dat zijne troepen verschrikkelijk veel lijden van de koude. De Russische detachementen, hieronder begrepen de Mingrelische militie, doen aan de Turksche achterhoede zeer veel afbreuk.

De jongste berigten uit Kars loopen tot den 15den Dec. De generaal *Muravieff* vestigde aldaar zijn leger op eene duurzame wijze; men begroot het op 25,000 man. Te Erzerum bevinden zich 18,000 man Turksche troepen en de ongerustheid aldaar was eenigzins verdwenen, wegens de groote hoeveelheid gevallen sneeuw, welke den vijand verhinderde op te rukken.

De berigten van den 31sten December uit Konstantinopel deelen bijzonderheden mede omtrent de plegtige overhandiging van het grootkruis van het Legioen van Eer aan den Sultan door den Franschen gezant, den heer *Thouvenel*. De Sultan heeft bij die gelegenheid bedankt en zich o.a. aldus uitgelaten: »Ik vertrouw vastelijk dat mijne onvermoeide pogingen tot bevordering van het heil van al mijne onderdanen met het gewenschte gevolg zullen bekroond worden, en dat mijn rijk, na een deel te zijn geworden van de groote Europesche staten-familie, aan geheel de wereld zal toonen, dat het waardig is om eene gewigtige plaats te bekleeden te midden der beschaafde natiën. Turkije zal nooit de edelaardige opofferingen vergeten, welke zijne grootmoedige geallieërden zich hebben getroost om tot deze gelukkige en belangrijke uitkomst te geraken."

De Sultan heeft ten slotte de verzekering gegeven, dat hij een' eigenhandigen brief zou schrijven aan den Keizer van Frankrijk.

De Turksche minister van financiën heeft eene opgave gedaan van de uitgaven, die de oorlog tot dus verre voor Turkije heeft na zich gesleept. Daaruit blijkt, dat in de 31 maanden, namelijk van den 27sten Mei 1853 tot den 27sten December 1855, de buitengewone oorlogskosten bedragen hebben omstreeks 90 millioen gulden. In al dien tijd heeft Turkije niet minder dan 250,000 man onder de wapenen gehad, en dit alles zonder toevlugt te nemen tot eene nieuwe belasting en zonder eenige andere financiële hulp van de geallieërde mogendheden dan 30 millioen gulden, voortspruitende uit de eerste leening, en ruim 7 millioen, als voorschot op de tweede leening, gewaarborgd door Frankrijk en Engeland.

ITALIE.

Door de in het consistorie van den 17den Dec. te Rome gedane benoemingen is het getal der kardinalen thans tot 64 gestegen. Het meerendeel daarvan (40) behoort tot Italië en slechts 24 kardinalen zijn buitenlanders.

Wij hebben reeds gemeld, dat de aartsbisschop van Milaan, op grond der bepalingen van het concordaat tusschen Oostenrijk en den Heiligen Stoel, de censuur over alle boeken en tijdschriften in zijn bisdom heeft hersteld. Thans verneemt men, dat de bisschop van Bergamo, mede op grond van bovengenoemd concordaat, in zijn geestelijk gebied een letterkundig dagblad heeft verboden, getiteld *il Crepusculo*, dat sedert 1849 het licht zag. Ook in Oostenrijk zelf verwacht men dergelijke maatregelen, die echter verre zijn van algemeenen bijval te vinden. De geestelijkheid schijnt geen tijd te willen verliezen om zich met nadruk te doen gelden.

SPANJE.

Het Spaansche gouvernement heeft dezer dagen eene wet tot regeling van het openbaar onderwijs aan de Cortès voorgedragen. Het opmerkelijkste daarin is, de vestiging van een staatsonderwijs voor alle volksklassen zonder regtstreeksche bemoeijingen der geestelijkheid; de bepaling dat alle kinderen van hun zesde tot aan het eind van hun negende levensjaar door de ouders of voogden naar eene openbare of bijzondere school moeten gezonden worden, aan welke bepaling door eene strafbedreiging kracht bijgezet wordt, en de strekking om ook reeds den laagsten trap van het staatsonderwijs aan de verspreiding van betere inzigten betrekkelijk het landbedrijf, de industrie en den handel dienstbaar te maken.

De voordragt behelst ook de grondslagen voor de regeling van het hooger en het middelbaar onderwijs, en bepaalt dat er negen rijks-hoogescholen in Spanje, benevens twee in deszelfs overzeesch gebied zullen zijn, en dat elk derzelve zeven faculteiten, waarvan de godgeleerdheid eene is, zal hebben.

De *Gaceta van Madrid* maakt een decreet der Koningin openbaar, waarbij het decimale stelsel, te rekenen van den 1sten Jan. 1856 af, verpligtend wordt gemaakt voor alle besturen en beheer van den staat.

DUITSCHLAND.

Uit Koppenhage wordt geschreven, dat de ingenieurs der maatschappij, welke zich in Duitschland en België gevormd heeft met het doel om door de landengte van Holstein een kanaal te graven, in die stad waren aangekomen om het resultaat hunner opnemingen en de plannen der maatschappij aan de goedkeuring der Deensche regering te onderwerpen.

— Een telegr. berigt uit Koppenhage meldt, dat de conferentiën over den Sondtol, welker opening laatstelijk op den 2den Januarij bepaald was, onbepaald uitgesteld zijn.

GROOT-BRITTANJE.

LONDEN, 9 Januarij.

In Engeland is en blijft men steeds oorlogzuchtig gestemd. In eene meeting te Glasgow, bijeengeroepen om het diploma van het burgerregt aan den gewezen gouverneur van Canada, lord *Elgin*, te overhandigen, heeft deze eene redevoering uitgesproken, waarin hij zich voor het voortzetten des oorlogs verklaarde, de wijze prees, waarop het ministerie in den laatsten tijd deze zaak geleid had en zijne toehoorders er geluk mede wenschte, dat geen onvoldoende vrede uit de conferentiën van Weenen voortgevloeid was.

Men verzekert voorts, dat lord *Clarendon*, in eene bijeenkomst met den Pruissischen gezant, den heer *von Bernstorff*, zich in zeer scherpe bewoordingen over de Pruissische neutraliteit heeft uitgelaten en heeft te kennen gegeven, dat Engeland zich wel eens genoodzaakt zou kunnen zien tot het nemen van ernstige en zelfs vijandige maatregelen, indien zulk een staat van zaken in Pruissen langer voortduurde. Zoo als men weet, is dit dezelfde bedreiging, die de dagbladen zich in den laatsten tijd hebben durven veroorloven.

— De Engelsche bladen berigten dat te Liverpool thans worden gegoten 180 mortieren van 13 duim, een groot aantal van minder kaliber en eindelijk twee monstermortieren, welke men den naam geeft van *Palmerstonsche-bevredigers.* Men bouwt tevens in die haven 14 *houten* schroefstoombooten, elk van 60 paardenkracht.

— De volgende openbaar gemaakte statistieke opgaven zullen voorzeker de belangstelling opwekken. Van den 1sten Jan. tot den 24sten Sept. van het jaar 1855, heeft Engeland uit Australië voor eene waarde van £ 7,924,625 in goud ontvangen. Gedurende denzelfden tijd heeft Engeland uit Amerika en elders de waarde van £ 11,588,986 in goud ontvangen. Dus heeft Engeland, volgens de *Statist. and Commercial Review*, in dat jaar een bedrag van £ 19,508,611 ontvangen.

Volgens hetzelfde tijdschrift, heeft Engeland, zoowel naar de Indiën, China als andere landen, eene som van £ 7,343,864 uitgevoerd.

— De expeditie, welke door de Hudson's baai-compagnie is afgezonden om de overblijfselen van *Franklin's* togtgenooten op te zoeken ter plaatse, waar zij, volgens het bekende rapport van dr. *Rae*, zouden bezweken zijn, is teruggekomen, en dat rapport is volkomen bevestigd. Men heeft nu Eskimo's in de nabijheid van die plaats gevonden, welke de ongelukkige reizigers gezien en merkwaardige mededeelingen omtrent hen gedaan hebben. Op het bewuste eiland zijn overblijfselen gevonden van eene boot, welke stellig herkend is als behoord hebbende tot de expeditie van *Franklin*, en verscheidene andere van de vermiste schepen afkomstige voorwerpen. Overblijfselen van lijken, papieren en boeken zijn nu niet gevonden.

— Onlangs werd gemeld, dat de Keizer van Haïti, *Faustin* de eerste, voornemens was de Dominicaansche republiek bij zijne staten in te lijven; thans verneemt men, dat hij werkelijk in eene proclamatie, onder dagteekening van den 8sten December, dat voornemen heeft te kennen gegeven. Als voorwendsel geeft hij daarin op het bloedige bestuur van president *Santanna* over de Dominicaansche republiek en de geruchten, alsof laatstgenoemde in onderhandeling zoude zijn geweest over den afstand van zijn gebied aan de Vereenigde Staten.

FRANKRIJK.

PARIJS, 9 Januarij.

De Keizer heeft besloten, dat er in de opera verschillende voorstellingen zullen gegeven worden voor de uit de Krim teruggekeerde troepen.

— De generaal *Bosquet* is hier aangekomen en heeft, op uitdrukkelijk verlangen van zijn' wapenbroeder, den generaal *Canrobert*, in diens woning zijn' intrek genomen. De generaal *Bosquet* wordt, naar men verzekert, door den Keizer met groote onderscheiding bejegend.

— In een Fransch dagblad leest men de volgende aankondiging: »Huwelijksaanvraag. Zekere *A. B.*, die den 18den dezer moet loten, en die geen zin heeft in den militairen stand, wenscht een huwelijk aan te gaan met iemand welke hem een' plaatsvervanger kan verschaffen. Men adressere zich" enz.

— Heden heeft de plegtige teraardebestelling plaats gehad van de stoffelijke overblijfselen van den beeldhouwer *David.* Een groot aantal voorname democraten en republikeinen was daarbij tegenwoordig. Men had de noodige voorzorgen genomen, dat de rust niet gestoord zoude worden; op het kerkhof *Père Lachaise* waren onder anderen troepen geposteerd. *Béranger*, die zich ook op het kerkhof bevond, is het voorwerp eener ovatie van de zijde der studenten geweest; men riep: leve *Béranger!* en zelfs naar sommigen willen weten: leve de vrijheid! Men spreekt van vijf of zes inhechtenisnemingen, zonder ernstige oorzaken evenwel.

In sommige departementen, en meer in 't bijzonder in die van de Indre en van de Cher, zijn weder geheime genootschappen ontdekt en vele personen gevangen genomen.

— Een bakker te Straatsburg huwde eenige jaren geleden voor de derde maal en wel dezelfde vrouw, die hij voor de eerste maal gehuwd had. Ziehier hoe dat toeging: Toen hij voor den eersten keer met haar getrouwd was, kwam het hem in den zin om soldaat te worden. Hij trok meê naar Rusland, werd er krijgsgevangen gemaakt, en nadat hij jaren lang vermist was, voor dood gehouden. Zijne vrouw, die zich alleen doodelijk verveelde, huwde intusschen met een ander. Toen nu op een schoonen morgen de doodgewaande te Straatsburg terugkwam en zijne vrouw weder getrouwd vond, wilde hij ter liefde van eene vrouw geen langdurig en kostbaar proces voeren, en besloot kortweg haar voorbeeld te volgen, en wel met eene andere vrouw in den echt te treden. Na verloop van eenigen tijd stierf de vrouw van den bakker en de man van zijne eerste vrouw, en beiden hielden het voor het best zich nu maar weder te vereenigen.

Van den 11den. Gisteren heeft de krijgsraad alhier zijn eerste zitting gehouden. Schoon 't nog niet bekend is, wat daarin is besproken, weet men toch, dat die raad niet het plan zal vaststellen voor den aanstaanden veldtogt, maar dat

de krijgsbevelhebbers alleen zijn te zamengekomen om de gealliëerde mogendheden voor te lichten omtrent de verschillende aannemelijke combinatiën, om de gebeurlijkheden te berekenen en om de daarvoor vereischte regelen vast te stellen.

NEDERLAND.

'sGRAVENHAGE, 9 Januarij.

Tot lid van de Tweede Kamer der Staten Generaal voor het kiesdistrikt Breda, is herkozen de heer *Meeussen* met 1302 van de 1475 uitgebragte stemmen.

— Van wege het departement van financiën wordt eene vergelijkende opgaaf medegedeeld der zeeschepen, waarvoor gedurende de jaren 1854 en 1855, voor de eerste maal zeebrieven zijn uitgereikt. Daaruit blijkt, dat het geheele getal voor 1854 bedraagt 220 schepen, voerende 27,318 lasten, van welke 199 in het binnenland en 21 in het buitenland zijn gebouwd, — en 178 schepen, voerende 26,197 lasten, voor 1855, van welke 151 in het binnenland en 27 in het buitenland zijn gebouwd.

— Naar aanleiding van eene, door onze Regering met het hertogdom Nassau gesloten, en door de Duitsche bondsvergadering goedgekeurde overeenkomst, zal het door Nederland te stellen contingent voor Limburg, uitsluitend uit kavallerie bestaan. Op grond daarvan is, bij een dezer dagen genomen kon. besluit, de formatie van het regement jagers te paard, zoowel op voet van vrede als van oorlog vastgesteld, en wijders bepaald, dat bedoeld regement de benaming zal aannemen van 5de regement dragonders.

— Men leest in de Belgische *Emancipation*: »De Koning der Nederlanden heeft dezer dagen ernstige pogingen aangewend om zijn' keizerlijken bloedverwant *Alexander II* tot de aanneming der Oostenrijksche voorstellen te bewegen. Deze handelwijze is te Berlijn met vreugde vernomen, en heeft te Petersburg grooten indruk gemaakt."

BREDA, 8 Januarij.

Men verneemt dat proces-verbaal is opgemaakt tegen den heer pastoor der R. K. gemeente te Sprundel en tegen twee andere geestelijken, die te zamen op den 4den Januarij l.l. met kerkelijke gewaden en plegtigheden een lijk zouden hebben ter aarde besteld, op de niet behoorlijk afgesloten begraafplaats dier gemeente.

ZWOLLE, 10 Januarij.

Op den 8sten dezer werd voor het prov. geregtshof in Overijssel behandeld de zaak van *H. F. E.*, voormalig gemeente-ontvanger te Tubbergen, beschuldigd van het verduisteren en aan hunne bestemming onttrekken van gelden, aan de gemeente Tubbergen toebehoorende, in zijne gemelde betrekking. Na het hooren der getuigen, heeft de adv.-generaal mr. *G. D. Ribbius*, in eene uitvoerige rede, de beschuldiging volgehouden, en de veroordeeling van den besch. tot zes jaren tuchthuisstraf geëischt.

Als verdediger van den besch. is opgetreden mr. *W. S. van der Gronden*, advokaat te Zwolle, die in zijne pleitrede heeft betoogd: 1) dat het niet was bewezen, dat de besch. overeenkomstig art. 106 der gemeentewet, wettig aangesteld gemeente-ontvanger, en dien ten gevolge comptabel ambtenaar was, op dien grond tot vrijspraak concluderende; 2) dat, zoo de besch. gemeente-ontvanger was, er niet gebleek van zijne kwade trouw, maar het te kort in de kas tijdens hare opneming, slechts eene door de jaren gewettigde slordigheid was, en dat hij ook op dien grond moest worden vrijgesproken; 3) dat, dewijl in allen gevalle de verduistering niet op eenmaal, maar op onderscheidene tijden kon en moest zijn gepleegd, hij deswege alleen correctioneel strafbaar konde zijn; — terwijl de verdediger eindelijk, uit hoofde het te kort in de kas ten volle is aangezuiverd, den besch., zóó deze al straf verdiend had, in de goedertierenheid van het hof heeft aanbevolen.

De uitspraak is bepaald op den 15den Jan. e.k.

— In de vorige week had alhier eene verkooping plaats, die zeldzaam mag genoemd worden in de vaderlandsche geschiedenis. Er werden verkocht 400 bunders hooge veenen, deels nog niet verveend, deels verveend, toebehoord hebbende aan de familie *Eeckhout* alhier. Deze werd daarvan in der tijd eigenaar door de verdeeling van eigendommen van wijlen den heer *Gerrit Willem van Marle.* Het was laatstgenoemde, die in 1791 reeds een plan maakte om de tegenwoordige Dedemsvaart te doen graven, en de duizende bunders woeste gronden, maar vooral den schat van rijke hooge veenen aan het *niet* te onttrekken en in eene nijverheidsbron te herscheppen; doch niet alzoo, de dood van dezen waardigen man deed deze plannen tijdelijk staken. Doch de schoonzoon, mr. *Willem Jan* baron *van Dedem*, was het die in 1809 de concessie er toe vroeg en verkreeg, en het kanaal, naar hem waardig de Dedemsvaart genoemd, liet exploiteren, meer dan 2 tonnen gouds van eigen vermogen daaraan opofferende. En ofschoon de voornaamste familiën van 1791 tot 1809 zich ten sterkste tegen voornoemde exploitatie verzetteden, thans is de uitkomst boven alle verwachting. De bovenvermelde veenen hebben gisteren in openbare veiling opgebragt *f* 181,000: zij waren in 1809 onbenutte gronden, waarvan de waarde toen *nihil* was. In 1830 zijn dergelijke gronden verkocht voor *f* 40 de bunder, en hadden dus toen eene waarde van *f* 16,000; tien jaren later, in 1840, werden 475 bunders der compagnie verkocht voor *f* 70,453.37½, of *f* 148 de bunder, en nu in 1856 de 400 bund. voor *f* 181,000 of *f* 452,75 de bunder. Rekent men daarbij de verbazende inkomsten, die de familie *Eeckhout* sedert het begin der exploitatie heeft genoten door verveening, door het in huur geven der ondergronden, dan kan een en ander, in 1809 nog zonder waarde, nu met zekerheid gerekend worden op 3 tonnen gouds.

Opmerkelijk is het tevens, dat alle veenen zijn gekocht door opgezetenen der Dedemsvaart, die uit de welvaart aldaar thans heerschende, het vermogen hebben om dergelijke aankoopen te kunnen doen.

Het rijk ontvangt jaarlijks aan directe en indirecte belastingen ten gevolge dezer vaart ruim 2 tonnen gouds, de provincie ruim vijf percent winst van den aankoop, en de oude grondbezitter van een nietig kapitaal eene onbegrijpelijke rente; dat alles is men verschuldigd aan de nijverheid van wijlen de heeren *G. W. van Marle* en mr. *W. J.* baron *van Dedem.*

GRONINGEN, 12 Januarij.

Sedert de belastingen op het gemaal, en die op het geslagt en den turf wat de gemeente-belasting betreft, met den 1sten Januarij laatstleden zijn afgeschaft, hoorde men door deze en gene de klagt aanheffen dat de ingezetenen van die afschaffing tot nu toe niet dat voordeel hebben verkregen, wat zij daarvan hadden behooren te ontvangen. Dat punt werd ook in de zitting van den gemeenteraad van heden ter sprake gebragt, en het is naar aanleiding van het toen gesprokene, dat wij van burg. en weth. eene opgave hebben gevraagd van het bedrag der belasting, die tot aan dit jaar toe van genoemde levensmiddelen werd geheven.

Door afschaffing der belasting op het gemaal, is de prijs van 100 ℔ Tarwe verminderd wegens de stedelijke belasting met .... *f* 4.50
Rijks belasting met .... - 2.70½

te zamen *f* 7.20½

gebuild tarwemeel:
wegens gem.-opc. .... *f* 5.80½
Rijksbelast. .... - 3.49

te zamen *f* 9.29½
100 ℔ Rogge Rijks .... *f* 0,81½
Stedelijke .... - 1,20

te zamen *f* 2.01½
Tarwebrood, Rijks .... *f* 2,18
Stedelijke .... - 3,63

te zamen ...... *f* 5,81.
Grof Roggebrood Rijks .... - 91
Stedelijke .... - 0,89

te zamen ...... - 1,70.

Deze opgave is slechts calculatief, daar de restitutie van den Rijksaccijns niet gelijk staat met die van den gemeenteaccijns.

De afgeschafte belasting op den turf bedroeg:

Van 100 tonnen	1ste	soort	1ste	klasse	..	*f* 2—50.
»	1ste	»	2de	»	..	- 1—50.
»	1ste	»	3de	»	..	- 1—90.
»	2de	»	1ste	»	..	- 1—50.
»	2de	»	2de	»	..	- 1—00.
»	2de	»	3de	»	..	- »—50.

De accijns die van het vleesch (niet gerookt of gedroogd) geheven werd, bedroeg bij invoer in de stad per pond 3¼ cent. (Bij veraccijnsing in de stad zelve evenwel was dat bedrag niet juist zoo groot.) Van het gerookt of gedroogd vleesch was de belasting bij invoer 6 cent per pond.

— In de vergadering van het departement *Groningen* der maatschappij ter bevordering van nijverheid, op aanstaanden Maandag, zal de heer SCHILTHUIS zijne mededeelingen vervolgen over de geschiedenis van den handel van Groningen, waarmede hij reeds bij zijne vroegere mededeelingen tot aan het begin dezer eeuw was gevorderd.

— Ter vervulling van de bij de politie dezer gemeente bestaande vacatures, zijn door den burgemeester de navolgende benoemingen gedaan: tot agent der 1ste klasse is benoemd de agent der 3de kl. J. H. SMID; tot agent der 2de kl., L. H. LOUWES, thans agent der 3de kl.; tot agent der 3de kl., G. J. N. VAN VOORN, thans veldwachter te Kloosterburen; tot agenten der 4de kl.: de agenten van de 5de kl. A. STRUIWEG, R. AMSING, H. KONING en P. VOS. Voorts tot agenten der 5de kl.: E. S. TRAP, J. MADIOL, J. WEENING, P. HOUTINGH, J. F. DE GROOF, J. B. WATERMAN, S. S. POSTEMA en J. STAAL.

— Ten gevolge van de ingevallen vorst, hebben heden morgen onderscheidene schuitevaarders hunne dienst weder gestaakt. De hervatting der scheepvaart was dus van slechts korten duur.

— De houten draaibrug, die bij de Marwixpijp is gelegd in de plaats van de vroegere kleine vaste brug, alleen voor voetgangers begaanbaar, is thans voor de passage te voet opengesteld, zullende eerst later voor paarden en rijtuigen worden geopend.

— Bij besluit van den commissaris des Konings van heden is een kring getrokken van 300 ellen rondom den stal van I. J. MULDER, pelmolenaar te Niehove, alwaar de besmettelijke longziekte is uitgebroken.

— Tot leden van de kamer van koophandel en fabrijken te *Hoogezand* zijn herkozen de aftredende leden R. U. REINDERS en P. VAN CALCAR, de laatste bij herstemming tegen den heer E. H. MEURSING.

— Sedert de laatstvorige opgave is nog bij den heer commissaris des Konings ontvangen, ten behoeve van de noodlijdenden op de eilanden Banda, Ternate, enz. de som van *f* 39.15, zijnde de opbrengst eener inzameling in de gemeente Ten Boer.

— Door de commiezen te *Ter Apel* gestationneerd is in den nacht van den 7den op den 8sten dezer aan de Hannoversche grenzen benaderd de groote hoeveelheid van vijf vrachten zout, ter zwaarte van 155 Nederlandsche ponden.

— In de zitting van den gemeenteraad van *Leeuwarden* van eergisteren is benoemd tot rector van het stedelijk gymnasium aldaar dr. D. C. PLEIJTE, rector van de Latijnsche school te Zalt-Bommel.

— Uit *Assen* wordt ons geschreven, dat de arrondissements-regtbank aan den heer ZIJLKER regtsingang heeft verleend met dagvaarding in persoon tegen den heer mr. J. A. WILLINGE GRATAMA, ter zake van laster in de door dezen uitgegeven *Asser Courant* tegen genoemden volksvertegenwoordiger.

— De oprigting der oeconomische broodbakkerij te *Namen* heeft het onmiddellijk gevolg in die stad gehad, dat de prijs van het brood bij de meeste bakkers is afgeslagen, die door hen is gelijk gesteld met die der oeconomische bakkerij. Sommigen verkoopen het zelfs onder dien prijs.

Geboorte, Sterfte, enz. over het afgeloopen jaar.

In het jaar 1855 zijn te *Groningen* geboren 619 kinderen van het mannelijke en 461 van het vrouwelijke geslacht, te zamen 1080; hiervan waren 71 onechte, als: 39 van het mannelijke en 32 van het vrouwelijke geslacht. (Onder dat cijfer zijn niet begrepen 58 levenloos aangegevenen, waarvan 23 van het mann. en 30 van het vrouw. geslacht in echte verwekt; 3 van het mannel. en 2 van het vrouw. gesl. buiten echte geboren.) Onder de geborenen zijn 17 paren tweelingen, waarvan 18 kinderen van het mannel. en 16 van het vr. geslacht; van dezen zijn 29 levend geboren, als 15 van het mannel. en 14 van het vrouw. geslacht; 5 levenl. aangeg., 3 van het mann. en 2 van het vr. geslacht.

Er zijn voltrokken 274 huwelijken, als: 218 tusschen jongmans en jonge dochters; 11 tusschen jongmans en weduwen; 34 tusschen weduwnaars en jonge dochters; 11 tusschen weduwnaars en weduwen.

Het getal overledenen bedraagt 1114, als: 525 van het mann. en 589 van het vr. geslacht. Bij deze dooden waren 652 ouden en 462 jongen.

Onder die dooden waren 45 mannel. en 28 vrouw. welke hunne woonplaats buiten de gemeente hadden; 13 mann. en 7 vrouw. welke hier in garnizoen of in een schip verblijf houdend waren; 4 mannelijken waarvan de woonpl. onbekend was; 1 vreemdeling welke de gemeente passeerde; terwijl 30 mann. en 12 vrouw. krachtens art. 50 van het burg. wetb. zijn ingeschreven.

— In de gemeente *Stedum* zijn geboren 30 van het mann. en 31 van het vrouwelijk geslacht, te zamen 61, waaronder 2 tweelinggeboorten en 4 onechten. Overleden 15 van het mann. en 16 van het vrouwel. geslacht, te zamen 31. Gehuwd 16 paren. De bevolking bestond op den 31sten Dec. 1855 uit 1863 zielen.

— In de gemeente *Wildervank* zijn geboren 106 van het mann. en 114 van het vrouw. geslacht; 9 levenloos aangegeven, waaronder 5 van het mann. en 4 van het vrouw. geslacht; overleden 62 van het mann. en 86 van het vrouw. geslacht; 56 huwelijken zijn voltrokken; 117 personen van het mann. en 95 van het vrouw. geslacht hebben zich in de gemeente gevestigd, en 83 personen van het mann. en 77 van het vrouw. geslacht hebben de gemeente verlaten. Bevolking op den 31sten December 1855 3103 mann. en 3131 vrouw., totaal 6234.

KERKNIEUWS.

Ds. *J. Marissen van Loon*, te Kampen, heeft voor het op hem uitgebragte beroep naar Hellum bedankt.

— Ds. *Begeman* te Eelde is thans ook kerkelijk beroepen tot predikant van Slochteren.

ROTTERDAM, 9 Januarij. Heden avond is door den kerkeraad der Nederd. Herv. gemeente alhier, uit het bevorens medegedeelde zestal van predikanten, het volgende drietal geformeerd: DD. *T. Poortman*, te Zwolle; *J. J. van den Broek*, te Oegstgeest, en *W. J. O. Sluiter*, te Dordrecht.

(*Ingezonden.*)

Groningen's vuilniswagens, bogen en vuile straten.

»Vreemde combinatie!" hoor ik menigeen zeggen, en ik geef ieder gelijk, die zoo spreekt. Doch even als de ongelijksoortigste dingen en de elkander vreemdste zaken dikwijls in één opzigt een punt van overeenkomst kunnen hebben, zoo gaat het ook hier.

Ze komen daarin toch overeen, die drie zaken, dat ze waarlijk geene parelen, geene illustratiën zijn aan de kroone onzer stad! Zij zouden met hun drieën — innig verbonden als ze zijn — waarlijk iemand een' afschuw kunnen inboezemen voor onze goede, oude stad Groningen.

Goede, oude stad Groningen! meen ik dat inderdaad. Ja, wel, waarachtig, goede, oude stad! Wie *anders* kan zeggen, hem zit het hart niet op de regte plaats, hem stroomt geen echt Groningsch bloed door de aderen. Leidt nu hieruit niet af, dat ik in de Groningers *pur-sang* eene bijzondere soort van bloed heb ontdekt; 'k heb wel eens hooren spreken van drakenbloed, maar nimmer nog van Groningsch bloed, als van eene bijzondere soort; 't zal dus wel op een haar gelijk wezen aan het bloed van alle andere Christen- en Jodenmenschen in Nederland.

Doch met die uitdrukking »*Groningsch bloed*" wilde ik enkel beweren, dat de Groningers pur-sang zoo iets eigenaardigs hebben — eigendommelijks, zou mijn oude leermeester zeggen. Zoo iets van dat, om te zweren bij kris en kras, dat er geen beter plaats is op aarde dan Groningen met zijne breede en regte straten, met zijn' Heereweg, die Zondags bij mooi weêr bijna gevaar loopt onder de menigte wandelaars door te buigen — met zijn grooten toren en zijne breede markten, waar als door een wonder alle straten op uit loopen, zoodat een vreemdeling hier volstrekt niet dwalen kan; waaraan het zeker is toe te schrijven, dat hier *zoo veel* vreemdelingen komen! — Groningen met zijn »Diep" en zijn Vorenkamp, en ten slotte met zijn nooit volprezen Sterrebosch, de verzamelplaats van jodinnen en nachtegalen, dragonders en kindermeiden, welke laatste *quasi* op kinderen passen, hoewel op haar zelve eerder gepast mogt worden — zooveel gevaarlijker is het Sterrebosch voor kindermeisjes dan voor kinderen — ja, dat alles opsommende, zeg ik volmondig: »de stad onzer inwoning is eene goede stad," maar ik voeg er bij: »ze kon nog veel beter wezen." Ja, hoor ik u zeggen, als er een spoorweg was, of groote kanalen, of als de wallen ten minste maar weg waren.

Spoorwegen in Groningen! pia vota! Ook de Friesche heeren schijnen er meê in den broei te zitten, met dat zuinige wegje, dat dat ze ons toe wilden deelen. Wallen weg! als die nu niet wegkomen, dan zeker nooit, of rammeit niet onze wakkere volksvertegenwoordiger BLAUPOT TEN CATE er in de Tweede Kamer tegen aan, dat het een lust is? en zijn generaal O. en dr. R. er niet voor in de weêr, dat ze wegkomen, even goed als de knapste burgerlui en dat een generaal en een doctor? En hebben onze Staten er onlangs geen schok aan gegeven, die heinde en verre weêrklonk in den lande, en de wallen reeds op hunne grondvesten deed schudden? En nu nog — stad- en provinciegenooten verheffen zich als om strijd om die leelijke, oude, ongezonde wallen onderste boven te werpen, al zit ook deze of gene oude paai er in zijne achterkamer over te brommen, omdat hij, in zijnen exclusiven geest van conservatismus, de stad zijner inwoning nog liever oud en vervallen zag, dan bloeijende door handel en scheepvaart en ontdaan van de knellende boeijen eener krijgsvesting. Maar hoe het zij, spoorwegen, wallen en kanalen, zij gaan ons nu niets aan, wij hebben nu drie andere dingen bij het hoofd.

Wat dunkt u, als wij eens in massa protesteerden tegen die leelijke vuilniswagens, die van 's Maandags 's morgens vroeg tot Zaturdags avonds laat als zoo vele triomfkarren door de straten rennen; stank en vuiligheid om zich heen verspreiden en de voetgangers zoo niet lastig vallen, dan toch ook hun het leven niet aangenamer maken.

Ja, waarlijk, die vuilniswagens zouden vreemdelingen in den waan kunnen brengen, dat de Groningers een wonderlijk, vuil slag van volk zijn, en dat laten we ons waarlijk niet zeggen. En toch ook door onze Vrijdag middagen zouden ze het kunnen gelooven; dan toch schijnt het dikwijls of Groningen één groote Augias-stal is, waar Hercules in de gedaante van honderde dienstmeiden op eens de groote reiniging doet plaats hebben. Er wordt dan geplast met zóó noest eene vlijt en zóó groot een geweld, als of Groningen nooit weer vuil zou mogen worden en van den kant der dienstboden met een genot, als of het voor haar eene wekelijksche pantoffel-parade was: *om te zien en gezien te worden!*

Maar, in ernst, zou er geen middel op zijn, om die leelijke voertuigen, welke reuk- en oogzenuwen zoo onaangenaam aandoen, dat rijden den ganschen dag te beletten en hen ten minsten tot vroege morgenuren te bepalen: *tot zoo laat en niet verder!* Dat ware voorzeker veel gewonnen.

En van de vuilniswagens afgestapt op onze vuile straten. Hoe komt het toch, dat die steeds zoo vuil zijn? 'k Heb eens hooren beweren, dat het kwam, omdat hier zoo veel handel was. Arme kooplui! behalve de beschuldiging van oorzaak der duurte te zijn, wordt ge nu ook nog de oorzaak van de vuile straten. Laat die schuld toch niet op u zitten. Beproeft dan liever de bovenvermelde vuilniswagens wat beter te doen exploiteren, opdat — als ze dan toch heele dagen en halve nachten door onze straten mogen rijden — die wagens dan ook de straten wat schooner mogen houden, opdat de laatsten soms niet op zulke ondoorwaadbare poelen mogen gelijken. Gelukt u dat, dan is gewis de schuld van uwe schouders genomen en de wensch vervuld van menig eerzamen wandelaar en lieve wandelaarster, die in den winter, om den wille onzer vuile straten, soms dagen lang te huis moeten blijven.

En nu nog de bogen. Het was in de sterren geschreven, dat het Sint-Jansboogje het jaar 1855 niet zoude overleven. Gelooft mij, er loopt niets van Sint Jan onder deze mijne bewering. En al stond het Sint-Jans-boogje ook den 30sten December nog fier op zijne grondvesten, naauwelijks was de morgen van den laatsten dag des jaars aangebroken, of ziet, met groot gedruisch — gelukkig zonder bijhebbende ongelukken — stortte het in en werd in puin bedolven.

De slopende hand des tijds had ook het Sint-Jansboogje ondermijnd! Bij de bouwvallen van Ninevé, bij de ruinen van het oude Rome, bij de puinhoopen van Tyrus en Sydon kan ook de geschiedschrijver de overblijfselen van het eerzame Sint Jansboogje van Groningen aanteekenen. En ziet, de Kijk-in-'t Jatsboog is als van schrik over den val van zijnen broeder in treurigen, zwakken toestand gebragt en is het rijden hem verboden!

Wat zal er nu gebeuren? Zullen er nieuwe bogen in plaats van de ouden worden opgebouwd? Of zal het loffelijke voorbeeld van de Apoorten brug gevolgd worden? het zij ook minder mooi en minder kostbaar? Doch, heeren van den Raad! als ge daarover gaat delibereren, och! weest dan zoo goed en kondigt een besluit af, waarbij alle bestaande bogen worden afgebroken en door nieuwe klapbruggen worden vervangen. Men moge u voorhouden, dat het schade zal zijn voor de stad, voor wier belangen gij steeds waakt, daar alsdan voortaan geene scheepshollen weken en maanden lang in onze havens zullen liggen, om opgetuigd te worden; gelooft daarom ook nog niet, dat de nieuwe schepen na dien tijd, met volle zeil en treil, met complete bemanning en uitrusting en wapperende vlaggen onze stad zullen doorzeilen met de snelheid van den Vliegenden Hollander. Zulk eene vaart zal het wel niet nemen.

En och! vele van die voordeelen, die men toeschrijft aan het verblijf van bovengenoemde scheepshollen in onze havens, zijn meer denkbeeldig dan waar.

En al waren ze nog honderdvoud grooter, dan ze werkelijk zijn, dan nog golden ze mij niets, als zij door kunstmatige beletselen in het leven werden geroepen en die geringe voordeelen gekocht moesten worden ten nadeele van zoo menigeen elders en dienen moesten om de nijverheid te onderdrukken, in plaats van haar aan te moedigen.

Ik kan geen' boog overgaan, of de wensch rijst in mij op, dat die drukkende beletselen voor de nijverheid der bloeijende gemeenten Hoogezand, Sappemeer, Veendam enz. eindelijk eens mogen vallen voor den verlichten geest van ons gemeentebestuur, vallen, zoo als zulke slagboomen en hinderpalen in deze eeuw van vooruitgang vallen moeten en vallen zullen.

GRON., 8 Januarij 1856. X. Y. Z.

CORRESPONDENTIE.

Nu het ontwerp van wet op het lager onderwijs bekend is, zal het artikel, ons omtrent de vermoedelijke strekking daarvan toegezonden, wel eene verandering dienen te ondergaan. Wij laten dit uit dien hoofde nog liggen.

TELEGRAFISCHE BERIGTEN.

BERLIJN, 12 Januarij.

De Saksische minister *von Seebach* wordt heden alhier uit Petersburg terugverwacht. De graaf *Berkendorff*, militair gevolmagtigde van de Russische legatie alhier, is naar Petersburg vertrokken en zal hoogst waarschijnlijk Donderdag hier terugkomen.

EFFECTEN-BEURS.

AMSTERDAM, 12 *Januarij*.

NEDERLAND Werk. Schuld	à 2½	pCt.	62⅛.
Dito Dito	» 3	»	74⅛.
Dito Dito	» 4	»	92⅛.
OOSTENRIJK Metalliek	» 5	»	62 1/16.
Dito 1851 en 1852	» 2½	»	32 9/16.
Dito Nieuwe Litt. B	» 5	»	73⅜.
Dito Nation. Metall.	» 5	»	65 1/16.
SPANJE Onb. Stukken	» 1¼	»	21 7/16.
Dito Binnenl.	» 3	»	34⅛.
PORTUGAL	» 3	»	41¼.
RUSLAND Oblig. *Hope* 1798 en 1816	» 5	»	99⅞.
Dito Dito 1828 en 1829	» 5	»	99½.
Dito bij *Hope*	» 4	»	74⅝.
Dito bij *Stieglitz*	» 4	»	79¼.
Nieuwe Leening van 1855 bij *Stieglitz*	» 5	»	81¼.

LONDEN, 12 *Januarij*. Consols 86¼.

PARIJS, 12 *Januarij*. Fransche 3 pCt. eerst op 62.35, daalden zij tot 62.05, doch was later weder eenige rijzing merkbaar.

SCHIEDAM, 12 *Jan.* Jenever *f* 26. Moutwijn *f* 20½. Er is veel omzet.

(De stand der effecten, die in ons vorig nommer moest zijn opgenomen, was reeds te 5 uur 2 minuten in Amsterdam aan het telegraafbureau bezorgd, doch kwam eerst over 8 uur hier aan, toen de Courant bijna reeds geheel was afgedrukt.)

ZEETIJDINGEN.

Binnengekomen.

AMSTERDAM 9 Jan., *Haagsma* Doctrina et Amicitia, Batavia.

TEXEL 8 Jan., *de Jong* Roelfina, Londen; *de Jong* Twee Gezusters, Yarmouth; — 9 *v. Duivenbooden* Egmond aan Zee, Londen; — 10 *Scherpbier* Elsje, Memel.

VLIE 7 Jan., *de Boer Sap* Zwaantina Thelina, Memel.

HELVOET 8 Jan., *Kok* Elisabeth Gravelaar, Alicante; — 9 *van Oppen* Aloor, Batavia; *Jaeger* Zwaantje Elisabeth, Londen.

VLISSINGEN 7 Jan., *van der Borg* Geertje Elisabeth, Livorno; — 8 *Brouwer* Argo, Ibrail.

St. HELENA 27 Nov., *Overgaauw* Johanna Maria, Bat. n. Rott.

Bij de SULINA 14 Dec., *Antuch* Anna Lena, Galatz n. Vlissingen.

KONSTANTINOPEL 27 Dec., *Feninga* Johanna Barta, v. Galatz n. Falmouth.

SMIRNA 23 Dec., *Smit* Annegiena Gesina, Amsterd.

VENETIE 2 Jan., *Engelsman* Gezusters Boll, Amst.

TRIEST 4 Jan., *van Sluis* Gesina, Amst.

MALTA 25 Dec., *v. d. Gaauw* Maria Johanna, Vlaardingen.

GIBRALTAR 30 Dec., *Smit* Albert Schuringa, Livorno.

LONDEN 5 Jan., *Swiers* Jonge Timen, Amst.; *Bottje* Gesina Alida en 7 *Jongebloed* Maria, Nantes; *Vissinga* Gesina Jantina en 8 *Poelman* Doethea Christina, Gron.

Bij RAMSGATE 4 Jan., *Bijlerts* Presid. Verkouteren, Amst. n. Bat.

Bij DEAL 7 Jan., *Scharper* Erasmus, Rott. n. Bat.
BELFAST 4 Jan., *de Groot* Klasina Arendina, Rott.
GLUCKSTADT 8 Jan., *Das* Hermanna Das, Sevilla.

Vertrokken.

AMSTERDAM 10 Jan., *de Weerd* Hermine, Bat.
TEXEL 8 Jan., *Bakker* Maria, Triest; *Velthuis* Prov. Overijssel, Dundee; *Drent* Adm. Graaf v. Heiden, Dublin.
HARLINGEN 6 Jan., *Ruiten* Verwachting, Newc.
VLISSINGEN 6 Jan., *v. d. Wijck* Francisca, Triest; — 7 *Bakker* Triton, Askeaton; *Lestuiver* Aurora, Cork.
MALTA 27 Dec., *Cramer* Christ. Margar., Hamburg.
RAMSGATE 5 Jan., *Post* Gesina, Konst.; — 7 *Noorduin* Hendrik Gijsbert, Rouaan.
FALMOUTH 5 Jan., *Ruigh* Morgenster, Charleston; — 6 *Teenema* Anna Elizabeth, Suriname.
CARDIFF 6 Jan., *de Vries* Johanna, Bordeaux
HOLYHEAD 7 Jan., *Wolthekker* Sophia Klasina, Triest.
LIVERPOOL 6 Jan., *Roelfsema* Alphart, Schiedam.
DANTZIG 4 Jan., *Brouwer* Kooger Polder, Memel.

Zeilklaar.

GIBRALTAR 27 Dec., *v. d. Sloot* Wilhelmina, Malta.
LONDEN 5 Jan., *Hollander* Louise Sophie en 8 *de Grooth* Georg, Amsterdam.
BRISTOL 5 Jan., *Vegter* Beerta Schuringa, Cardiff.

In lading.

LONDEN 7 Jan., *Admiraal* Per Aspera ad Astra, Batavia.
LIVERPOOL 7 Jan., *Loos* Bommelerwaard, Batavia; *Haasnoot* Henriëtta, Rio de Janeiro.

ZOUTKAMP, 11 Jan. Binnengekomen 11 Jan., *Glim* Willemtina, Newcastle, als bijlegger.

Kapit. *Schut* voerende het schip Coert Cornelis, naar Liverpool, is door contrarie gelegenheid onder Oostmahorn liggende.

QUEENSTOWN, 4 Jan. Het schip Biesbosch, kapit. *J. H. Mugge*, van Callao alhier lek binnengeloopen, is zwaar ontzet en moet gedeeltelijk lossen om te repareren.

In het afgeloopen jaar zijn 580 Nederlandsche schepen het Sleeswijk-Holsteinsch kanaal gepasseerd.

In 1855 zijn 15,800 schepen de Sond gepasseerd, zijnde 560 minder dan in 1854.

HANDELSBERIGTEN.

GRAANMARKTEN.

GRONINGEN, 11 *Januarij.*

TARWE.		GERST.		Zw. Voer	40 ℔ f 3,85
Oude 70 ℔ f		Winter	52 ℔ f 6,30	- -	42 - - 4,05
N.Oml.1855 68 -	14,00	-	54 - - 6,80	- -	44 - - 4,25
- - 70 - -	14,75	-	56 - - 7,30	BOONEN.	
- - 72 - -	15,50	Zomer	54 - - 5,90	Paardeb. f 8,25,40,50	
- Old. 66 - -	12,75	-	56 - - 6,30	Gr. Erwt. f 10 a f 12,50	
- - 68 - -	13,65	Knobbe	60 - - 7,30	Graauwe dito f 10 a f 11,50	
- - 70 - -	14,40	-	62 - - 7,70	ZADEN, ENZ.	
- - - -		HAVER.		Old. Koolz. f 16,25,50,75	
ROGGE.		Dikke	36 ℔ f 3,50	Oml. dito f 17,25,50,75	
Inl. 64 ℔ f	10,70	-	38 - - 3,80	N. Aveelz. f	
- 66 - -	11,20	-	40 - - 4,00	Zomerzaad f 12 à f 15	
- 68 - -	11,70	-	42 - - 4,20	G. Mosterdz. f 9 tot f 15	
- 70 - -	12,20	-	44 - - 4,40	Lijnzaad f	
BOEKWEIT.		-	46 - - 4,60	Dederzaad f 12 à f 14	
Gr. Zd. 64 ℔ f	8,50	-	48 - - 4,80	Gr. Gort f 12,25,50	
- - 66 - -	8,90	-	50 - - 5,00	Parel dito de 100 ℔	
- - 68 - -	9,30	W. Voer	36 - - 3,55	Raapolie per vat f 57½	
Zw. - 64 - -	8,30	- -	38 - - 3,80		
- - 66 - -	8,70	- -	40 - - 4,00		
Veen 64 - -	8,20	Zw. -	36 - - 3,45		
- 66 - -	8,60	- -	38 - - 3,65		

Tarwe en Rogge bij geringen aanvoer en meerder vraag hooger verkocht. — Boekweit wel zoo aangenaam. — Winter-Gerst ruim prijshoudend, Zomer- en Knobbe in een doen. — Haver weinig in omgegaan. — Boonen slap. — Gort stil.

AMSTERDAM, 11 *Jan.* Tarwe f 5 hooger: 134 ℔ Geldersche f 615. Rogge en Gerst zonder handel. Boekweit slap. Haver mede zonder handel. Koolzaad op 9 vat op April 110 p. vl.; op Mei 107½ p. vl.; op Oct. 91½ p. vl. Raapolie op 6/w. f 59,50; vlieg. f 58,25; op Mei f 56,75; op het najaar f 50,50. Lijnolie op 6/w. f 45,25; vlieg. f 44,25.

LONDEN, 7 *Jan.* De toestand van Engelsche Tarwe was niet verbeterd; evenwel werden verkoopen grif bewerkstelligd en de droogste partijen waren beter gevraagd tot ten volle de vorige prijzen. Voor vreemde was de vraag weder beter; de hooge prijzen evenwel maakten dat er niet meer dan voor dadelijke behoefte genomen werd. De prijzen waren onveranderd. Puike Gerst voor de mouterij bedong de vorige prijzen; terwijl door de lage vorderingen der houders van vreemde, de koopers voor exportatie aan de markt kwamen. Goede vreemde Haver met matige vraag voor de consumtie tot gesouteneerde prijzen; Iersche iets lager.

Aangevoerd werden van den 1sten tot en met den 7den dezer: 3228 qrs. inlandsche en 6018 qrs. vreemde Tarwe; 7776 qrs. inlandsche en 275 qrs. vreemde Gerst en 1479 qrs. inlandsche en 10387 qrs. vreemde Haver.

LONDEN, 11 *Jan.* Granen onveranderd en zeer vast; stil.

BOTERMARKTEN.

GRONINGEN, 11 *Jan.* De prijs der Boter was heden: 1ste soort ½ ton f 19; 2de soort f 18.

VEEMARKTEN.

GRONINGEN, 11 *Jan.* Schapen waren er zeer weinig aangevoerd en zijn verkocht van f 12 tot f 14; levende varkens weinig aan, van f 9 tot f 25; geslagte dito tamelijk ter markt gebragt en werd er nog al wat verkocht van f 54 tot f 63 de 100 Ned. ℔.

LONDEN, 7 *Jan.* De aanvoer van vee van het Vasteland gedurende de afgeloopen week was zeer beperkt en bestond uit 557 ossen, 29 kalveren en 1217 schapen. Heden was niet buitengewoon veel ter markt gebragt, namelijk 3710 runderen, 23022 schapen, 44 kalveren en 396 varkens. Voor de beste kwaliteit van runderen was de meeste vraag en werden deze dan ook tot zeer ferme prijzen verkocht; mindere kwaliteiten iets lager. Schapen bedongen de prijzen van ll. Vrijdag. Kalveren en varkens met goeden handel.

EFFECTEN-BEURS.

AMSTERDAM, 11 *January.*

Nederl. Werkel. Schuld 2½ pCt. 62⅞; Dito Dito 4 pCt. 92⅛ — OOSTENRIJK, Metall. 5 pCt. 63¼; Dito Nationale Metall. 5 pCt. 66¼; Dito bet. Amst. 5 pCt. 73¼; Dito 2½ pCt. 62⅛. — RUSLAND, bij *Hope* en Co. 1798 en 1816 5 pCt. 99⅞; Dito Dito 1828 en 1829 5 pCt. 99¼; Dito bij *Hope* 4 pCt. 74⅜; Dito bij *Stieglitz* en Co. 4 pCt. 73¼; Nieuwe Russische leening 81⅛. — SPANJE, Onbep. Stukken 1½ pCt. 21 11/16; Dito Dito 3 pCt. 39¾; Dito Binnenl. 6 m. 3 pCt. 34 1/16. — PORTUGAL, te Londen 3 pCt. 41⅜.

ADVERTENTIEN.

HUWELIJKS-, GEBOORTE- EN STERFBERIGTEN.

*** Heden beviel van eene welgeschapen DOCHTER WIEA JUCHTER, geliefde Echtgenoot van
L. R. FOCKENS—VAN MESDAG.
BOLSWARD, 5 Januarij 1856.

*** Bevallen van een' ZOON S. E. FISSELER, geliefde Echtgenoot van
Mr. F. U. H. REIGER.
AMSTERDAM, 8 Januarij 1856.
Eenige kennisgeving.

*** Heden beviel van een ZOONTJE, hetwelk kort na de geboorte is overleden, S. DEUTGEN, Echtgenoot van
J. HASE, JR., *Cartonwerker.*
GRONINGEN, 9 Januarij 1856.

*** Heden beviel van eene DOCHTER G. TIESSEN, geliefde Echtgenoot van
T. TONKES.
GRONINGEN, 10 Januarij 1856.

*** Bevallen van een' ZOON H. HUIZINGH, Echtgenoot van
Mr. S. HELLINGA TONKENS.
EXLOO, 10 Januarij 1856.
Eenige kennisgeving.

*** Heden overleed, na eene korte ongesteldheid, tot onze diepe droefheid, onze geliefde Broeder F. WIERSUM, in den ouderdom van 42 jaren, ten Huize van den Heer Mr. H. VAN BOLHUIS, te *Leens.*
BROEK, 7 Januarij 1856.
S. T. WIERSUM.
Uit aller naam.

*** OOSTWOLDERPOLDER, 8 Januarij 1856. Heden avond overleed ons geliefd Kind GEESIEN, oud elf maanden en vijf dagen.
D. T. HOVINGA.
A. J. KREMER.

*** Heden overleed, tot onze diepe droefheid, onze hartelijk geliefde Moeder en Behuwdmoeder, Mejufvrouw de Weduwe R. GENIETS, in den ouderdom van ruim 60 jaren.
GRONINGEN, 10 Januarij 1856.
R. GENIETS.
Mede namens mijne Zusters en Behuwdbroeders.

*** Heden overleed, na eene korte ongesteldheid, onze Vader GEERT HARMS BOTJE, in den ouderdom van ruim 45 jaren.
GRONINGEN, 10 Januarij 1856.
Namens de Kinderen.

*** Ten overstaan van Mr. **W. LAMAN TRIP**, Notaris te *Groningen*, zal, op DINGSDAG den 15den Januarij 1856, des avonds te 7 uur, ten Huize van Mejufvr. de Wedw. BONTEKOE, in *de Unie*, aan de Groote Markt te *Groningen*, publiek worden verkocht:

Een wélbevaren, zeilend **KOFSCHIP** genoemd *DE EENDRAGT*, groot 49 Commercielasten, of 92 Tonnen, in het jaar 1832 nieuw uitgevoerd, met INVENTARIS; liggende thans in de Noorderhaven, N. Z., te *Groningen*, in eigendom bevaren door den Scheepskapitein G. A. JONKHOFF. Te bezien daags bevorens en op den dag van Verkoop van 10—12 en 2—4 uur.

Nadere Informatiën ten Kantore van den Notaris.

*** Ten overstaan van Mr. **J. W. QUINTUS**, Notaris te *Groningen*, zullen, op WOENSDAG den 16den Januarij 1856, des avonds te 7 uur, ten Huize van den Kastelein J. H. EEKHOFF, aan de Groote Markt aldaar, publiek worden verkocht:

I. Eene nette, wéldoortimmerde **BEHUIZING** met BOVENWONING met VRIJEN OPGANG, OPENE PLAATS en TUIN, get. L 24, staande en gelegen Noordzijde aan de Noorderhaven te *Groningen*, doende jaarlijks tot grondpacht *f* 2—35.

II. Eene WOONKAMER, get. L 19, staande Oostzijde in de Spinhuisstraat te *Groningen*, door GEERTS bewoond.

III. De VASTE EN IN ALLE LINIËN VERERVENDE BEKLEMMING van 1 B., 94 R., 20 E. LAND, gelegen te *Benrum*, zullende jaarlijks op Midwinter tot vaste huur doen *f* 30—00.

IV. De EIGENDOM van perceel III.

V. Eene BEHUIZING, bestaande uit twee BENEDENKAMERS, get. A 140 en 141, en twee BOVENKAMERS, staande Oostzijde in de Kleine Butjesstraat te *Groningen*, door de Weduwe BEKKERS en anderen in huur bewoond.

VI. Eene WONING met OPEN PLAATSJE er achter, get. M 98, staande en gelegen Zuidzijde in de Kleine Kruisstraat te *Groningen*, door wijlen de Wedw. J. GEERTSEMA bewoond geweest.

VII. Drie WOONKAMERS met eenigen OPEN GROND, staande en gelegen buiten het Kleine-poortje, in eenen Gang, aan den Trekweg te *Groningen*, doende tot grondpacht *f* 1—32½.

VIII. Eene BEHUIZING, get. A 101, staande Westzijde aan Der-A te *Groningen*, door de Wedw. JANSEN in eigendom bewoond.

IX. Eene BEHUIZING, get. IJ 95, met afzonderlijke WOONKAMER en TUIN, staande en gelegen in de Witte-Lattensteeg, buiten de Oosterpoort te *Groningen*, toebehoorende aan de Erven A. VAN DER LAAN.

Om te aanvaarden de perceelen 1, 2, 5 tot en met 9 op den 1sten Mei 1856, perceel 3 op Gregorie 1856 en perceel 4 dadelijk na den Toeslag.

Te bezien daags vóór en op den Verkoopdag, des namiddags van 2—4 uur, en wel perc. I op BEWIJZEN VAN TOEGANG: ten KANTORE van den Notaris te bekomen.

*** Ten overstaan van Mr. **J. W. QUINTUS**, Notaris te *Groningen*, zullen, op WOENSDAG den 30sten Januarij 1856, des avonds te 7 uur, ten Huize van den Kastelein J. H. EEKHOFF, aan de Groote Markt aldaar, publiek worden verkocht, na bekomene Regterlijke autorisatie:

I. Eene ruime, zeer net en wèl doortimmerde BEHUIZING, get. U 27, met fraaijen TUIN er achter, staande en gelegen op eigen grond, Zuidzijde aan het Hoendiep, buiten de Apoort, te *Groningen*, wordende door den Heer J. J. VAN DER WOUDE in eigendom bewoond. Voorts:

II. Eene ruime, nieuws doortimmerde BEHUIZING, get. Q 12, met TUIN er achter, staande en gelegen Zuidzijde aan het Damsterdiep te *Groningen*.

III. Vier nieuws getimmerde WOONKAMERS, get. Q 3, 4, 5 en 6, staande mede aldaar, achter het vorige perceel. De perceelen 2 en 3 toebehoorende aan de Weduwe en Erven K. ERENSTEIN.

IV. Eene nette BEHUIZING met OPEN PLAATS en mandeeligen GANG, get. O 78, staande en gelegen Zuidzijde in de Wipstraat te *Groningen*, doende jaarlijks tot grondpacht *f* 1—65, wordende door de Weduwe H. J. GREBEN in eigendom bewoond.

V. Eene WOONKAMER, get. I 215, staande op den Kraanpoortenwal te *Groningen*, doende jaarlijks tot grondpacht *f* 0—30.

VI. Eene VROUWEN ZITPLAATS in de Martinikerk te *Groningen*, get. no. 11.

VII. Eene dito ZITPLAATS in dezelfde Kerk, get. no. 12.

Alles te aanvaarden den 1sten Mei 1856, en te bezien daags vóór en op den Verkoopdag, des namiddags van 2—4 uur.

Donderdag den 17den Januarij

1856, ten Huize van den Kastelein EEKHOFF, aan de Groote Markt te *Groningen*, des avonds te 7 uur, zullen, ten overstaan van Mr. **J. H. GEERTSEMA**, Notaris te *Groningen*, publiek ter verkoop worden aangeboden:

I. Eene ruime, nieuws vertimmerde, tot vele Affaires geschikte KOOPMANS BEHUIZING, staande en gelegen in de Nieuwe Ebbingestraat te *Groningen*, op den hoek van de Pijpstraat, lett. O no. 19.

II. Eene ruime, nieuws vertimmerde **SMEDERIJ** met BOVENWONING, staande Zuidzijde in het Pijpstraatje, door G. ROZEBOOM in huur bewoond.

III. Eene zeer nette BEHUIZING, staande Noordzijde aan de Reitemakersrijge te *Groningen*, get. G 225, door den Heer R. H. DINKELA bewoond.

IV. Eene nette BEHUIZING, staande op den hoek van de Turfstraat, aan den Singel, te *Groningen*, get. C 146, door H. ROZEMA in huur bewoond.

V. Eene nette BEHUIZING, staande naast het voorgaande perceel, get. C 146*a*, door BARTELS bewoond.

VI. Eene WOONKAMER, staande in de Turfstraat, naast het voorgaande perceel, get. C 146*b*, door LOOR bewoond.

VII. Eene BEHUIZING met STAL en groote OPEN PLAATS, staande Westzijde op den Ouden Weg te *Groningen*, door H. R. BLINK in huur bewoond, get. P 261.

VIII. Eene HALVE TREKSCHUIT, get. no. 3, varende van *Groningen* op *Uithuizen* en *Ulrum*, vice versa, met het AANDEEL in de BARGE en verdere LOSSE GOEDEREN.

IX. Eene WOONKAMER, staande ten Zuiden in de Rozenstraat, get. M 62.

X. Eene BEHUIZING met OPEN PLAATS en BLEEKVELD er achter, lett. H no. 163, staande Zuidzijde op de Nieuwstad, tusschen de Folkingestraat en het Schoolholm, te *Groningen*, door B. H. ISRAELS bewoond.

XI. Eene ruime WONING, ten Noorden in den Grooten Gang, aan het Schuitendiep, te *Groningen*, lett. P no. 346, door K. DE HAAS bewoond.

XII. Eene WONING, lett. G no. 120, met OPEN PLAATSJE er achter, op het Schoolholm, op den hoek van de Torenstraat, te *Groningen*, door de Wedw. L. MENSINGA bewoond.

XIII. Eene WONING, staande Noordzijde aan het Zuiderdiep, tusschen de Haddinge- en Folkingestraten, te *Groningen*, lett. F no. 269, door de Juffer FRITS bewoond.

XIV. Eene WOONKAMER, staande Oostzijde in een Gangje, achter het voorgaande perceel, lett. F no. 268.

XV. Eene WOONKAMER, staande aan den Wal, Westzijde van de Heerepoorten Molendrift, lett. S no. 127, door de Wed. V. D. MOLEN bewoond.

XVI. Eene WOONKAMER, staande in het Oude Bosch, get. S 388, door de Wed. DE RUITER bewoond.

XVII. Eene WOONKAMER, staande naast de voorgaande, get. S 389, door SCHATENBERG bewoond.

Te aanvaarden op den 1sten Mei 1856.

Te bezien daags vóór en op den Verkoopdag; perceel III van 2—5 en de overige perceelen van 10—12 en van 2—4 uur.

Mr. J. H. GEERTSEMA, C.z.

*** Mr. **R. FEITH**, Notaris te *Zuidbroek*, zal, ten verzoeke der Erven van de Wed. W. S. NIPPERUS, op DONDERDAG den 17den Januarij 1856, des morgens te tien uur, ten Huize van D. J. DRENTH, te *Muntendam*, verkoopen:

Twee **HUIZEN** met ERF en TUIN, vrij eigen grond, staande en gelegen aan den Middeweg te *Muntendam*.

*** Na bekomene Regtsautorisatie, zal, op MAANDAG den 21sten Januarij 1856, des namiddags te 2 uur, ten Huize van den Kastelein F. J. FOLKERTS, te *Oldehove*, publiek worden verkocht:

I. Eene in den jare 1855 geheel nieuws getimmerde BOEREN BEHUIZING en SCHUUR, *DE NIEUWE KAMPEN* genoemd, met het REGT der VASTE, ALTIJDDURENDE, IN ALLE LINIËN VERERVENDE BEKLEMMING der daarbij behoorende uitmuntende LANDERIJEN, KWELDER en AANWAS, groot te samen 51 Bunders, 52 R. en 28 E., alsmede het daarop staand ARBEIDERSHUIS, — alles gelegen onder *Oldehove*, waarvan 39 B., 51 R., 80 E. tot huur doen *f* 205—00, en 12 B., 00 R., 48 E. *f* 100—00.

II. De EIGENDOM van bovengenoemde 12 B., 00 R., 48 E.

NB. De bij de voorloopige Annonce vermelde verkoop van de PLAATS genoemd *GROOTE KAMPEN*, **zal om redenen geen voortgang hebben.**

Alles toebehoorende aan en in gebruik bij de Weduwe en Erven JAN J. BOER.

De Conditiën van Verkoop zullen 8 dagen te voren ter lezing liggen ten Huize van Verkoop, alsmede ten Kantore van den ondergeteekenden Notaris, bij wien tevens nadere informatiën te bekomen zijn.

Mr. R. M. A. DE MAREES VAN SWINDEREN, *Notaris*.

GROOTE HOUTVERKOOPING

IN HET

Lieversche Bosch, onder *Roden*,

van **800** aldaar op Wortel staande **EIKEN BOOMEN**, geschikt voor Aannemers en Scheeps- en Huistimmerlieden; voorts van eenige Perceelen **SCHILHOUT**; — welke zal gehouden worden op MAANDAG den 21sten Januarij 1856, des voormiddags te tien uur, bij het Hout.

Notaris: H. H. VAN LIER.

*** Mr. **J. D. TRESLING**, Notaris te *Scharmer*, gedenkt, op WOENSDAG den 23sten Januarij 1856, des namiddags te 2 uur, ten Huize van E. WARNERS, Kastelein aan den Stads Trekweg onder *Engelbert*, publiek te veilen en te verkoopen:

I. Eene BEHUIZING, staande onder *Engelbert*, thans bewoond door H. DE GROOT en HARM MEKKERING, met derzelver EIGEN ERF.

II. Een stuk KLEILAND, mede aldaar, groot 77 R., 10 Ell., zijnde het oude BORGHEEM *D'ELMINA*.

III. Eene BEHUIZING, staande onder *Engelbert*, aan den Trekweg, met den GROND, waarop dezelve staat, thans bewoond door E. WARNERS, met eenen TUIN, groot 7 R., 80 Ellen, gelegen aan den Ouden Dijk.

IV. Een stuk KLEILAND, *DE TIPPE* genoemd, gelegen onder *Westerbroek*, groot 1 B., 57 R., 70 Ell.

V. Een stuk KLEILAND, mede aldaar, groot 46 R., 40 Ell.

VI. Een stuk KLEILAND, mede aldaar, groot 1 B., 52 R., 40 Ell.

VII. Het zoogenoemde OUDE VEEN, mede aldaar, groot 37 B., 66 R., 30 Ell., met twee daarop staande HUTTEN of ARBEIDERSWONINGEN.

VIII. Het zoogenoemde NIEUWE VEEN, gelegen onder *Engelbert*, groot 23 B., 87 R., 20 Ell.

IX. Eene TURFSCHUUR aan den Trekweg onder *Engelbert*, met den GROND, waarop dezelve staat.

X. Eene BOEREN BEHUIZING en SCHUUR met 25 B., 81 R., 20 Ell. LAND en WATER, mede staande en gelegen onder *Engelbert*; — en

XI. Eene BOEREN BEHUIZING en SCHUUR met 9 B., 99 R. TUIN, LAND en WATER, staande en gelegen onder *Westerbroek*. — Alles in eigendom toebehoorende aan den Heer D. N. KRACHT.

De Conditiën van Verkoop zullen acht dagen bevorens ter lezing liggen ten Huize van Verkoop en ten Huize van R. J. KLUNDER, te *Scharmer*, terwijl nader aanwijs is te bekomen bij R. A. NIEBORG, Veenbaas, wonende onder *Westerbroek*.

Mr. J. D. TRESLING.

*** De Notaris **M. P. WENNIGER**, te *Loppersum*, gedenkt, ten verzoeke van KLAAS FREERKS KOOPMAN en Vrouw, op DONDERDAG den 24sten Januarij 1856, des voormiddags te 11 uur, ten Huize van R. WIJRDEMAN, te *Woltersum*, publiek te verkoopen:

DE HALFSCHEID van de zeer voordeelige **SNIKBEURT** van *WOLTERSUM* op *GRONINGEN* en terug, zijnde de TREKSCHUIT genaamd *Fortuin*, nieuw, en een FARRIE. — De Kooper verkrijgt er bij 200 ZAKKEN.

Mede zal worden verkocht:

DE EIGENDOM

van 9 B., 75 R., 60 Ellen BEHUISD LAND, gelegen te *Woltersum*, bij PIETER W. TICHELAAR, H.z., onder vaste, in alle liniën ververende beklemming in gebruik, voor eene jaarlijksche huur van *f* 35—00; nagelaten door wijlen HINDRIK GEERTS STEEN en Vrouw GRIETJE FOKKES WESTERHOF.

*** Mr. **H. VAN MARLE**, Notaris te *Middelstum*, zal, ten verzoeke van Jonkhr. Mr. E. J. Baron LEWE VAN MIDDELSTUM, op ZATURDAG den 26sten Januarij 1856, *op de veiheid der Perceelen des voormiddags* **precies te half tien**, in het GEMEENTEHUIS te *Middelstum*, publiek te koop presenteren:

I. Het op ruim drie uren afstand langs den Grindweg en de Vaart van *Groningen* bij het Dorp *Middelstum* zeer aangenaam gelegen **BUITENGOED**, het van ouds aanzienlijk Huis of Burgt, **EWSSUM** genoemd, bestaande in eene zeer ruime, hecht betimmerde en goed onderhouden, door eene breede Gracht omgeven en daarin opgetrokken HEEREN BEHUIZING, voorzien van eene ruime verwulfde VESTIBULE, met wit marmer bevloerd, eene groote antieke ZAAL, verschillende moderne ruime KAMERS, KEUKEN, verwulfde KELDERS en alle verdere vereischte COMMODITEITEN, met sterken TOREN met KOEPEL en OMGANG, zijnde voor de Behuizing tusschen twee zoogenaamde SCHATHUIZEN, waarin KNECHTEN- en TUINMANSWONING met STALLING voor Paarden en Koeijen, een ruim BASSECOUR, met zware opgaande BOOMEN beplant, te samen met deszelfs HOVEN, BOOMGAARDEN, met exquise VRUCHTBOOMEN beplant, BROEI- en MOEZERIJ, door eene GRACHT voor VISSCHERIJ ingesloten, alles met derzelver SINGELS en PLANTAADJE, ruimen KOEPEL of TENT aan de Vaart, benevens den VOLLEN EIGENDOM van de rondom hetzelve gelegen uitmuntende GROEN- en BOUWLANDEN, te samen groot 18 B., 84 R., 90 Ellen.

II. De COLLATIE van de Kerk te *Middelstum*.

III. Het GESTOELTE in die Kerk.

IV. De COLLATIE van de Kerk te *Westerwijtwerd*.

V. Het GESTOELTE in die Kerk.

VI. De VASTE, IN ALLE LINIËN VERERVENDE BEKLEMMING van 91 R., 10 Ellen LAND, gelegen als voren, doende 's jaars tot huur *f* 20—00.

Het 1ste Perceel zal tevens, onder REGT van VASTE BEKLEMMING, met of zonder de GEBOUWEN, daarop staande, bezwaard met eene jaarlijksche huur van *f* 385—00, en den EIGENDOM daarvan ieder afzonderlijk, en daarna in 15 à 19 Perceelen, zes Beklemmingen als Eigendommen, ieder afzonderlijk worden te Koop gepresenteerd, en de splitsing dier Perceelen van af den 22sten Januarij ten Huize van Verkoop te vernemen zijn.

De OPGAANDE BOOMEN en het HOUTGEWAS zullen later geveild door de Koopers van den Ondergrond tegen verhooging van 5 pCt. kunnen worden getrokken, de BEHUIZING, de SCHATHUIZEN, één 2 Steens zoogenaamde RINGMUUR, *lang* **54** *Nederl. Ellen, hoog* **3** *dito Ellen*, van Utrechtschen Steen opgetrokken, benevens een groote KOEPEL of TENT aan de Vaart, zullen in 5 Perceelen, op **AFBRAAK** worden geveild.

De Gebouwen zullen, op BEWIJS van TOEGANG, ten KANTORE van den ondergeteekenden Notaris te bekomen, kunnen worden bezigtigd op DONDERDAG en VRIJDAG, den 24sten en 25sten Januarij, van des voormiddags 11 tot des namiddags 3 uur.

Mr. H. VAN MARLE.

NB. De VERKOOP der **JAGTREGTEN** wordt **provisioneel uitgesteld.**

*** Mr. **D. ROESSINGH**, Notaris te *Grootegast*, gedenkt, op VRIJDAG den 25sten Januarij 1856, des voormiddags te 10 uur, bij gelegenheid van de *definitive* Verkooping der VASTE GOEDEREN van de Erven van de Weduwe JACOB ROELFS HIELEMA, te *Doezum*, waaronder verscheidene perceelen **KLIENGRONDEN**, voor of ten verzoeke van gezegde Erven, op de PLAATS zelve, publiek te verkoopen:

De op deze Vaste Goederen staande **WILGEN-, POPULIEREN-** en **YPERENSTAMBOOMEN**, alsmede eene partij **KAP-** en **SCHILHOUT**, in *PEEBOSCH*; waarvan aanwijzing is te bekomen bij den Landbouwer R. J. HIELEMA, te *Doezum*.

UIT DE HAND TE KOOP:

EIGENDOMMEN van BEHUISDE KLEIPLAATSEN in het *Oldambt*, als: van *f* **500—00**, *f* **400—00** en *f* **350—00** jaarlijksche huur, te *Scheemda*, bij den Deurwaarder en Kandidaat Notaris H. J. VAN DIJK.

*** Wegens verzevorderde jaren wordt **UIT DE HAND TE KOOP** gepresenteerd:

Eene uitgebreide **LEERTOUWERIJ**, waaraan verbonden eene **ZEEMLEERFABRIJK**, en eene **WOLBLOOTERIJ** met het daarnaast gelegen aanzienlijk **WOONHUIS**; alles staande en gelegen in *Emden*, in *Oostfriesland*. Nadere inlichting bij P. S. BARGHOORN, Boekdrukker te *Groningen*. Brieven, onder letter M, *franko*.

TE HUUR:

de **BORG** of **BUITENPLAATS KLINKEMA**, te *Zuidhorn*; des verkiezende **dadelijk** te aanvaarden. Te bevragen bij den Eigenaar aldaar.

Bij toeval met Mei te HUUR:

Eene **HEEREN BEHUIZING** met TUIN en KOEPEL. Adres bij B. HEUKERS, Apoortenboog.

Ondergeteekende voornemens zijnde, het **LEEDAANZEGGEN** uit te oefenen, beveelt zich vriendelijk in eens ieders gunst. Bij denzelven is eene **KOEMELKERIJ** in **HUUR**.

C. J. DUTIJN, Zuiderdiep, lett. F 295.

De Wedw. **H. VEENHUIS** en haar Schoonzoon **E. MARWITZ** blijven, even als vroegere jaren, continueren in het leveren van **PLAATSVERVANGERS** en **NOMMERVERWISSELAARS**, terwijl hunne **WAARBORGKAS** voor de Loting mede blijft bestaan.

Ter voorkoming van misverstand, berigten zij, dat zij in **geene verbindtenis** staan met **B. VEENHUIS** van ***Uithuizen***, of deszelfs Zoon **G. B. VEENHUIS** te ***Groningen***, noch **eenige familie** van hen zijn.

Wedw. H. VEENHUIS.
E. MARWITZ.

Het **Ned.** ℔ fijn **TARWEBROOD** à **40** Cents, het **Ned.** ℔ grof **TARWEBROOD** à **22½** Cents, bij **W. DOMMERING**, in de Oude Boteringestraat. Voorts maakt hij aan Heeren SCHEEPSKAPITEINS bekend, dat bij hem *best* en *duurzaam* **SCHEEPSBROOD** in soorten verkrijgbaar is.

Eene **MODISTE**, van goede Getuigenissen voorzien, ervaren in het **DAMES HOEDEN-** en **MUTSENMAKEN**, van de Prot. Godsdienst, zag zich gaarne in die betrekking tegen Mei of eerder, hetzij hier, of elders geplaatst. Behandeling zal het meest in aanmerking worden genomen. Adres GRONINGER COURANT, onder lett. Y. *Brieven franko.*

Eene bekwame Keukenmeid

wordt **met Mei aanstaande** gevraagd in eene deftige BURGER HUISHOUDING, tegen een **goed loon**. Alleen zij die van beste **getuigschriften** voorzien zijn, kunnen in aanmerking komen. Adres, onder letter V, aan het BUREAU dezer COURANT.

*** **H. A. M. ROELANTS**, te *Schiedam*, heeft uitgegeven:

JAARBOEKJE

VOOR DE

GEMEENTEBESTUREN IN NEDERLAND.

EERSTE JAARGANG, 1856. Prijs *f* 1.80.

Aan een Jaarboekje, uitsluitend bestemd voor Gemeentebesturen, bestond sedert de invoering der Gemeentewet eene algemeen erkende behoefte. De vele moeijelijkheden en bezwaren, aan de zamenstelling daarvan verbonden, hebben echter den Uitgever niet afgeschrikt, al het mogelijke te beproeven deze uitgaaf tot stand te brengen. De eerste jaargang bevat: 1) Volledigen Kalender; 2) Opgaaf der Leden van het Departement van Binnenlandsche Zaken; 3) Naamlijst der Commissarissen des Konings en der Gedeputeerde Staten; 4) Lijst der Gemeentebesturen, met opgaaf der bevolking, de namen van H.H. Burgemeesters, Wethouders, Raden, Secretarissen, Ontvangers, Hoofden der Armbesturen en de vermelding der onderscheiden Belastingen en Jaar- of Weekmarkten; 5) Alphabetische Naamlijst der Gemeenten, met aanwijzing in welke provincie zij gelegen zijn, alsmede tot welk Arrondissement en Kanton zij behooren.

Van alle aanmerkingen, inlichtingen of aanwijzingen, waartoe de Uitgever zich aanbeveelt, zal steeds een nuttig gebruik gemaakt worden.

Te *Groningen*, bij de Erven C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA.

BIJBLAD No. 1.

Behoort bij de Groninger Courant van 13 Januarij 1856, no. 6.

VERSLAG

VAN DE HANDELINGEN VAN DEN GEMEENTERAAD VAN GRONINGEN EN DER STATEN GENERAAL.

Gemeenteraad van Groningen.

Zitting van Zaturdag den 12den Januarij.

Aanwezig de heeren SLOT, TRIP, OUDEMAN, MULLER, ROELFSEMA, DOORNBOSCH, v. HOUTEN, ONNES, DE SITTER, CREMERS, MESDAG, EDELINCK, MEIJER, GEERTSEMA, DOMMERING, v. HEIJNINGEN BOSCH, LOHMAN, UPMEIJER, WICHERS, DE LA FAILLE, QUINTUS en TRIP.

Aan de orde worden gesteld de navolgende punten:

1) *Mededeeling van burg. en weth., dat zij hebben aangekocht het gebouw en den tuin van de societeit de Harmonie voor eene som van f 8125.* Zij verzoeken de bekrachtiging van den raad, onder goedkeuring van Ged. Staten. — Deze verleend zijnde, wordt besloten de betaling te doen uit den post voor onvoorziene uitgaven over 1856.

2) *Mededeeling van dezelfden, dat zij hebben aangekocht den grondpacht op een stuk land in de Bloemstraat, tot een bedrag van f 420.* — Gelijk besluit als boven.

3) *Resolutie van Ged. Staten, d.d. 6den Dec.*, geleidende het besluit der Staten omtrent het voorstel van den gemeenteraad *nopens de verbetering van het Winschoterdiep* en eene nota van den commissaris des Konings over die verbetering. — Deze resolutie is in handen gesteld van den rentmeester, wiens rapport verder aan de veencommissie is ter hand gesteld. — Verder is nog bij resolutie, dd. 20sten Dec., eene tweede nota van den commissaris des Konings ingekomen over de verbetering van het Damsterdiep en andere kanalen in deze provincie. Ook deze is in handen van den rentmeester gesteld en zal dan door de veencommissie worden onderzocht, ten einde later in behandeling te komen.

4) *Resolutie van dezelfden, dd. 27sten Dec., houdende verdaging van hunne goedkeuring van de gemeentebegrooting over 1856*, totdat de kon. goedkeuring op de voorstellen tot heffing van plaats. belasting zal zijn ingekomen. — Voor notificatie aangenomen.

5) *Circulaire van dezelfden, d.d. 5den Dec., geleidende een ontwerp van de reglementaire bepalingen nopens het beheer en de verdeeling van het massaal fonds der gemeenten in deze provincie.* — Deze was gesteld in handen van den inspecteur en van den ontvanger der sted. belasting. De nota's door deze ingediend zijn onderzocht door eene commissie, welke daarover rapport uitbrengt, bij monde van den heer DOMMERING. Onder referte van de bedenkingen in die nota's uiteengezet, adviseert deze commissie 1) de missives bij afschrift ter kennis te brengen van Ged. Staten en 2) te besluiten aan Ged. Staten te kennen te geven, dat de raad niet genegen is het concept-reglement aan te nemen, tenzij bepaald veranderd worde het model no. 3, behoorende bij art. 3, op grond van het onuitvoerbare der toepassing voor deze gemeente en dit ook niet volgens de verordening zelve wordt vereischt.

Dadelijk in behandeling genomen, ontwikkelt de heer ROELFSEMA nader de bezwaren, welke bij hem tegen de verordening bestaan, weshalve hij ook zijne goedkeuring aan de thans voorgestelde administrative bepalingen niet kan geven.

De heer WICHERS stelt voor, de wat harde uitdrukking »dat de raad niet genegen is" te verzachten in »dat de raad zwarigheid maakt." — Aldus gewijzigd wordt de conclusie der commissie aangenomen met 21 stemmen tegen 1 (van den heer ROELFSEMA.)

6) *Missive van den commissaris des Konings, d.d. 31sten Dec.*, met verzoek de consideratiën van den raad mede te deelen over *de verdeeling van het massaal-fonds over 1855.* — De inspecteur, in wiens handen deze missive is gesteld, heeft tegen de voorgestelde verdeeling geene bedenkingen. — Besloten in dier voege te antwoorden.

7) *Uitloting van 8 obligatiën van de geldleening voor de gasfabrijk van 1853, ieder groot f 1000.* De uitgetrokkene nommers zijn 45, 118, 122, 142, 181, 191, 194 en 209.

8) *Benoeming van leden a)* in de veencommissie. Bij volstrekte meerderheid van stemmen worden herbenoemd de heeren QUINTUS, ONNES en v. ITTERSUM, en bij herstemming als vierde lid de heer GEERTSEMA, in plaats van den heer ROELFSEMA, die als zijnde tevens lid van de gas-commissie, wenschte ontslagen te worden.

b) In de polder-commissie worden herbenoemd, de heeren: QUINTUS, CREMERS, v. IMHOFF en v. HOUTEN.

c) Tot leden der commissie, bedoeld in art. 166 der gemeentewet, worden herbenoemd de heeren: CREMERS, v. HEIJNINGEN BOSCH, LOHMAN en v. IMHOFF. — De voorzitter bedankt den heer ROELFSEMA voor de vele moeite, die hij als lid der veencommissie heeft aangewend. — De benoeming van leden der gascommissie wordt uitgesteld tot Maart, omdat deze nog vóór dien tijd verslag en rekening moet doen.

9) *Voorstel van burg. en weth. om nog een artikel te voegen bij de voorwaarden van verpachting van verlaten in de Pekela.* — Aangenomen.

10) *Ontwerp-besluit tot wijziging van de begrooting over 1855.* Deze wijziging wordt daardoor veroorzaakt, dat bij het opmaken er van de overeenkomst met de verschillende diaconiën over de verpleging der armen nog niet was gesloten. — Besloten tot die wijziging, onder goedkeuring van Ged. Staten.

11). *Voorstel van den wethouder* TRIP *over het maken van eene brug in plaats van den ingestorten St. Jansboog.* Drie ontwerpen van bruggen zijn geraamd, eene vaste loopbrug, waarvan de kosten op ruim f 1000 zijn geraamd, welke brug echter op den duur welligt niet voldoende zal zijn; eene basculerende rijbrug, geraamd op f 9056, die echter en om de hooge kosten, en om de bezwaren daaraan verbonden, niet wenschelijk wordt geacht; en eene bascule houten loopbrug, geraamd op bijna f 2000, welke aan den wethouder voorshands het meest doelmatig toeschijnt. — Deze ontwerpen worden in handen gesteld van eene commissie, bestaande uit de heeren TRIP, VAN HOUTEN, DOMMERING, QUINTUS en VAN ITTERSUM.

12) *Verzoek van de cholera-commissie om het huis in de Kijk- in- 't Jatstraat naby de Broerstraat in huur te mogen ontvangen.* — Toegestaan onder de gewone voorwaarden, onder goedkeuring van Ged. Staten.

13) *Voorstel van burg. en weth. om de inning van verlaatsgelden bij het Damsterverlaat alsnog voor één jaar bij gaardering te doen.*

De heer DOORNBOSCH is tegen dit voorstel en wenscht eene openbare verpachting voor dit jaar.

De heeren VAN HOUTEN, ONNES, CREMERS, en QUINTUS ondersteunen het gevoelen van den heer DOORNBOSCH.

De voorzitter zegt, dat burg. en weth. hun voorstel hadden gedaan, omdat zij den tijd nog wat te kort beschouwden om geheel over de opbrengst van het verlaat te kunnen oordeelen.

Op eene vraag van de heeren ONNES en CREMERS deelt de voorzitter mede, dat het verlaat in de laatste 8 maanden van 1853 heeft opgebragt f 2435,30, in 1854 f 4279.84 en in 1855 f 3599.42½. De mindere opbrengst van dit laatste jaar is veroorzaakt door den langeren duur van den winter.

Besloten tot eene openbare verpachting over te gaan.

14) *Voorstel van burg. en weth. om vooreerst het kraangeld bij de nieuwe kraan bij gaardering te doen innen.* — Daartoe wordt besloten en aan burg. en weth. de uitvoering dezes opgedragen.

15) *Rekening van de ontvangsten en uitgaven van de thans ontbondene administratie van algemeenen onderstand over de laatste vier maanden van 1854.* — Een concept-besluit wordt vastgesteld, waarbij die rekening wordt goedgekeurd en eenige andere maatregelen worden genomen tot vereffening van de nog loopende zaken en de storting der gelden.

16) *Missive van de commissie voor cholera-zieken, geleidende het verslag harer werkzaamheden over 1855.* — Zal rondgaan bij de leden.

17) *Voorwaarden van verhuring van landen onder Finsterwolde.* — Heeft ter visie gelegen.

De heer CREMERS had gemeend, dat het voorstel zou zijn gedaan om een der perceelen in dezen, voor één jaar onder de hand te verhuren, omdat daardoor alle landerijen op denzelfden tijd zullen vrij vallen.

De heer QUINTUS stelt voor deze zaak nogmaals aan te houden.

Besloten het perceel door den heer CREMERS bedoeld voor één jaar onderhands te verhuren, onder goedkeuring van Ged. Staten.

18) *Adres van de wedw.* WIEGMAN *te Finsterwolde*, magtiging verzoekende tot den verkoop van een stuk gronds aldaar. Hieromtrent is mede een adres van een ander ingekomen. — In handen van de poldercommissie.

19) *Rapport van de raadscommissie aangaande het sted. gymnasium*, bij monde van den heer GEERTSEMA. — Nadat de commissie het eens geworden was over de wijze, waarop zij zich van de aan haar opgedragen taak meende te moeten kwijten, heeft zij schriftelijk zich tot de curatoren gewend en deze daarmede in kennis gesteld, waarop zij van deze de verzekering ontving, dat op de door haar voorgestelde wijze de belangen van het gymnasium zouden worden bevorderd en dat het aan curatoren zeer aangenaam zoude zijn daartoe mede te werken.

Het eerste dat aan de commissie was opgedragen, was een onderzoek naar de veranderingen die door de ingezetenen in de inrigting van het gymnasium werden gewenscht. De commissie meende, dat hierbij vooral in aanmerking moesten komen de wenschen van hen, die in staat waren een grondig oordeel in dit opzigt te kunnen vellen en wel vooreerst van hen, wier kinderen op het gymnasium onderwijs genoten; en die zelven eene letterkundige opvoeding hadden genoten. Dit getal was echter nog zoo groot, dat zij zich bepaald heeft tot een tiental personen, aan wier oordeel hier nog al eenig gewigt wordt gehecht. De commissie heeft de verschillende meeningen en wenschen verzameld en deze met de opmerkingen en wenschen door sommige leden van den raad geuit en de klagten van den heer MEINESZ vergeleken.

Deze opmerkingen konden gevoegelijk in twee deelen gesplitst worden, in de zoodanigen die het stelsel betroffen en de hoofdbeginselen van het systeem en die, welke zagen op de wijze, waarop dat systeem in toepassing gebragt moet worden. Al die opmerkingen zijn bij eene uitvoerige nota aan curatoren medegedeeld zonder dat de commissie hare eigene opmerkingen daarbij voegde; zij heeft zich daarvan zorgvuldig onthouden, tot dat haar de inlichtingen van de curatoren toegekomen waren. Hierop is een antwoord van curatoren ontvangen, waarbij de medegedeelde opmerkingen zijn nagegaan en naar aanleiding van de gemaakte opmerkingen een plan is voorgesteld, waarnaar de bestaande en erkende gebreken zouden kunnen worden weggenomen en hersteld.

De hoofdbeginselen van dat plan komen hierop neder: vooreerst, dat bij de vele vakken van studie het voor de leerlingen van het hoogste gewigt is, dat er éénheid zij in het onderwijs, van af het lager onderwijs tot aan het hooger onderwijs, dat het zamengevat worde in één cursus, waarvan de inrigting door één bestuur geregeld wordt; — ten tweede, dat het gymnasiaal vak-onderwijs niet altijd die vruchten oplevert, die men daarvan had verwacht, vooral ten opzigte van de jongere leerlingen, maar dat ook het classen-systeem niet tot de laatste consequentiën behoort doorgevoerd te worden.

Tot bereiking van het voorgestelde doel, achtten curatoren het wenschelijk, dat het onderwijs in de nieuwere talen dadelijk bij het gymnasium van den aanvang af gegeven werd. Om een bezwaar daartegen (bestaande in de vereischten door den Minister van binnenlandsche Zaken in zijne resolutie, waarbij de oprigting van het gymnasium is goedgekeurd, op den voorgrond gesteld), uit den weg te ruimen, is eene schikking voorgesteld, dat namelijk de onderste klasse, ofschoon één geheel met het gymnasiën uitmakende in eigenlijken zin, echter niet op wettige wijze, als *progymnasium* of voorbereidende klasse, moet worden toevertrouwd aan één instituteur. Daarbij was het plan, dat curatoren zouden letten op iemand, die ook kostleerlingen zoude kunnen houden. Wat voorts de mindergunstige resultaten van het vaksysteem betreft voor de onderste klassen, daaraan wenschte men te gemoet te komen, door ook hier een hoofddocent te plaatsen, aan wie de klasse werd toevertrouwd. — Het finantiële punt levert geen bezwaar op, als de betrekking van den heer DE BOER onvervuld blijft en het geld beschikbaar blijft, dat op de begrooting voor de bezoldiging van een Fransche kostschool is ingetrokken.

De commissie heeft dat plan met aandacht nagegaan en konde zich met de hoofdbeelden er van vereenigen en hoewel er over enkele ondergeschikte punten verschil van gevoelen tusschen haar en de curatoren bestond, meende zij, dat (daar het altijd moeijelijk zal zijn iets tot stand te brengen, waarbij geen verschil van gevoelen bestaat), waar men het over de hoofdzaak eens is, haar gevoelen in de onderdeelen te moeten opofferen. Dit was ook het gevoelen van de leden der schoolcommissie, die eene gezamenlijke bijeenkomst met de curatoren gehad hebben en gemeend hebben genoegen te moeten nemen met de gronden van curatoren.

De zoogenaamde voorbereidende klasse zoude eigenlijk onder toezigt moeten komen van de schoolcommissie. Om echter eenheid te verkrijgen hebben curatoren het beter gemeend, dat zij met het gymnasium onder één bestuur kwam. De commissie stelt daarom in overleg met de curatoren voor, dat collegie te vermeerderen met 2 leden uit de schoolcommissie. Daar dit echter niet kan geschieden, zonder dat er een nieuw reglement is vastgesteld, en het wenschelijk is, dat die 2 leden uit de schoolcommissie ook tot het ontwerpen daarvan medewerken, stelt de commissie voor, dadelijk twee leden daartoe te delegeren.

Wat verder het plan betreft, zag de minderheid der commissie weinig nut in het behoud der afdeeling B, de meerderheid was echter van oordeel, dat men de mogelijkheid niet moest wegnemen om zich ook voor andere betrekkingen op het gymnasium te kunnen voorbereiden.

Na verder nog eenige punten toegelicht te hebben aangaande de wijze van handelen ter uitvoering van het voorgestelde plan, adviseert de commissie te besluiten 1) aan curatoren beleefd te verzoeken zoo spoedig mogelijk een nieuw ontwerp-reglement in te dienen overeenkomstig het plan van verandering en verbetering door hen aan de commissie medegedeeld; en 2) 2 leden uit de schoolcommissie te benoemen, ten einde met curatoren tot het ontwerpen van dat reglement mede te werken. — Rondgaan bij de leden.

20) *Rekesten van grondbezitters te Nieuwbuinen en Gieterveen om heemsteden in erfpacht te mogen ontvangen.* — De veencommissie en burg. en weth. hebben hiertegen geen bezwaar. — Toegestaan, onder goedkeuring van Ged. Staten.

21) Ontwerp van een nieuw reglement voor de bargedienst tusschen Pekela en Groningen. — Dit ontwerp, ingezonden door burg. en weth. van O. Pekela, is in handen gesteld van de commissie bedoeld bij art. 166 der gemeentewet.

22) *Adres van ingezetenen van Stadskanaal, over de wegruiming van den dam in het Pekeler hoofddiep.* — Het rapport der veencommissie omtrent deze zaak zal rondgaan bij de leden.

23) *Rekest van* VEENHOVEN *en andere gebruikers van landen aan den Paddepoelsterweg, met verzoek om dien weg te begrinden.* — In handen van den weth. TRIP gesteld.

24) *Mededeeling van burg. en weth.* dat er een verschil is ontstaan tusschen het gemeentebestuur van Hoogezand en deze stad over den eigendom van een stuk lands aan de zuidzijde van het trekdiep bij Foxhol. — De stukken zullen rondgaan bij de leden.

25) *Drie bestekken van uitbestedingen*, welke reeds zijn gedaan, doch niet ten genoege van den weth. van fabriekaadje, weshalve deze voorstelt ze op nieuw, met eene wijziging, te aresteren. — Vastgesteld.

26) *Resolutie van Ged. Staten, d.d. 3den Jan., geleidende afschrift van het Kon. besluit, waarbij goedgekeurd wordt de verordening op de heffing der belasting op wijn en sterke dranken in deze provincie.* — Voor notificatie aangenomen.

27) *Brief van de burgemeesters van Nieuwe Schans en Bellingewolde, mededeelende eene insinuatie van dijkregters over de* verhooging van den dijk bij Plattenburg, ten bedrage van ruim f 7000 en voorts nog van eene som van f 133, zijnde kosten, die dadelijk aangewend zijn bij den doorbraak van den weg bij Nieuwe Schans. — In handen van de veen- en poldercommissie gesteld.

Voor dat de notulen worden gelezen, verzoekt de heer QUINTUS nog het woord en stelt voor dat burg. en weth. bij publicatie aan de ingezetenen zullen bekend maken hoe veel belasting bij de afschaffing der accijnsen op den 1sten Januarij j.l. van het pond tarwebrood, roggebrood, rundvleesch en van den turf is afgekomen.

Nadat hierover door eenige leden het woord was gevoerd, wordt besloten deze zaak te laten rusten.

De notulen worden gelezen en deze zitting hierop gesloten.

Ontwerp van wet op het lager onderwijs.

Het ontwerp van wet tot regeling van het *lager onderwijs*, dat in de jongste zitting der Tweede Kamer onafgedaan was gebleven, is thans gewijzigd op nieuw aan de leden toegezonden. Dit nieuwe ontwerp bevat in grondslagen hetzelfde als het vroeger ingediende. Het is verdeeld in zes titels en bestaat uit 61 artikelen. De eerste titel bevat algemeene bepalingen. »Het lager onderwijs omvat het lezen, schrijven, rekenen, benevens de beginselen der Nederl. taal, der geschiedenis, der aardrijkskunde en der natuurkunde" (art. 1). Het wordt onderscheiden in openbaar en bijzonder onderwijs; openbaar is hetgeen gegeven wordt van wege de gemeenten, de provinciën en het rijk (2). Het is óf school- óf huisonderwijs (3). Geen onderwijs wordt gegeven in localen voor de gezondheid nadeelig of van onvoldoende ruimte (4). Het schoolonderwijs wordt gegeven door hoofd- of hulponderwijzers, hoofd- of hulponderwijzeressen en kweekelingen (5). Niemand mag lager onderwijs geven, die niet in het bezit is daar bij deze wet gevorderde bewijzen van bekwaamheid en zedelijkheid. Vreemdelingen behoeven 's Konings goedkeuring (6). Art. 8 en 9 bevat de boeten op het onwettig geven van onderwijs gesteld. Onbevoegd zijn nog die wegens misdaad, diefstal, opligting, enz. zijn veroordeeld (10).

De tweede titel betreft het openbaar onderwijs. »In elke gemeente wordt lager onderwijs gegeven, naar den omvang van art. 1, in een voor de bevolking en de behoefte voldoend getal scholen, toegankelijk voor kinderen van verschillende godsdienstige gezindheden. — Ged. staten zijn bevoegd aan gemeenten vergunning te verleenen zich met een of meer naburige gemeenten te vereenigen tot het oprigten en in stand houden van gemeenschappelijke scholen (art. 15). Voor meer dan 50 leerlingen wordt de onderwijzer door een kweekeling bijgestaan, voor meer dan 70 door twee, voor meer dan 100 wordt hem een onderwijzer toegevoegd (17). De jaarwedde voor een hoofdonderwijzer is minstens f 300, voor een hulponderwijzer minstens f 200 (18). De hoofd- en hulponderwijzers worden benoemd, geschorst en ontslagen door den gemeenteraad; schorsing en ontslag geschiedt niet dan na goedkeuring van ged. staten, die vooraf den districts-schoolopziener hooren (20).

»Het onderwijs wordt dienstbaar gemaakt aan de bevordering van zedelijkheid en godsdienst. — De onderwijzers onthouden zich van iets te onderwijzen, te doen of toe te laten, kwetsend voor de godsdienstige begrippen der gezindheid of gezindheden, waartoe de schoolgaande kinderen behooren. — Het geven van onderwijs in de godsdienst wordt overgelaten aan de kerkgenootschappen. Hiertoe zijn de schoollokalen buiten de schooluren voor leerlingen der school beschikbaar" (21).

»Elke gemeente voorziet in de kosten van haar lager onderwijs, voor zooverre die niet op andere wijze worden gevonden" (24).

»Ter geheele of gedeeltelijke bestrijding dezer kosten, voor zooverre zij ten laste der gemeente komen, wordt een matig schoolgeld geheven voor ieder schoolgaand kind." (26)

»Bij de bepaling van het schoolgeld komt niet in aanmerking het vermogen der ouders of der kinderen. Voor twee of meer kinderen uit één gezin, gelijktijdig ter school gaande, kan het bedrag lager worden gesteld. Bedeelden en zij die, schoon niet bedeeld, onvermogend zijn schoolgeld te betalen, worden niet aan de heffing onderworpen. (28)

De derde titel betreft het bijzonder of huisonderwijs; de vierde titel de acten van bekwaamheid tot het geven van onderwijs; de vijfde het toezigt op het onderwijs en de zesde overgangsbepalingen.

De wet treedt volgens het ontwerp in werking op den 1sten Julij 1856.

In de zeer uitgebreide memorie van toelichting, door den minister van binnenl. zaken bij dit ontwerp gevoegd, wordt aangemerkt, dat het vorige ontwerp, bij het onderzoek in de afdeelingen, aanleiding heeft gegeven tot een aantal beschouwingen en bedenkingen, die door de Regering met aandacht zijn overwogen; dat het ook buiten de Kamer weinig bijval heeft gevonden, 't welk evenwel door de Regering veelal is toegeschreven, deels aan eene onvolledige kennis van het onderwerp, deels aan verkeerde opvatting, deels aan partijzucht en het doel om het Bewind te bemoeijelijken. Zij heeft niettemin ook aanmerkingen ontmoet bij hen, die gaarne zouden willen medewerken om iets goeds tot stand te brengen, en aan welker verwachting het ontwerp almede niet heeft voldaan.

De Regering heeft zich afgevraagd, of in dezen de schuld aan hare zijde is geweest; doch heeft geene redenen gevonden om deze vraag bevestigend te beantwoorden. Ook in bijzonderheden met het schoolwezen bekend, — naauwkeurig daarop acht gevende en ook op de pogingen, die worden aangewend om het onderwerp op een grond te brengen op welken het niet te huis behoort, — lettende op de heilzame vruchten, die de bestaande verordeningen in menig opzigt hebben opgeleverd, en vooral lettende op de eischen der Grondwet van 1848, heeft de Regering gemeend, en meent zij nog, in het ontwerp zoo veel van het bestaande te moeten behouden, als met het oog op den nieuwen toestand, uit deze Grondwet voortvloeijende, mogelijk was, en daarin die veranderingen te brengen, welke een gevolg zijn van dien toestand.

Ten aanzien van de hierboven aangehaalde bepaling, betreffende het godsdienstig onderwijs, wordt in de memorie aangemerkt, dat de Regering, instemmende met die leden, welke aan dezelve eene nuttige strekking hebben toegekend, en naar haar inzien in de daartegen ingebragte bedenkingen grondig hebben wederlegd, geene aanleiding heeft gevonden om dit voorschrift weg te laten.

Zij heeft gemeend alleen te moeten onderzoeken, wat de Grondwet te dezen aanzien voorschreef, en de uitslag was, dat, naar haar inzien, de geest en bedoeling van deze en de gelijkheid van regten door haar aan de belijders der onderscheidene gezindheden verzekerd, geen ander stelsel toelieten, dan hetgeen zij in het ontwerp opgenomen en in de memorie van toelichting nader ontwikkeld heeft.

Overigens meent de Regering, dat de bevordering van het Christelijk beginsel geene versterking behoeft in de wet, dewijl de Christelijke zin zoozeer de natie heeft doortrokken, dat het onderwijs ook zelfs dan Christelijk zal zijn, wanneer de wet er zelfs geheel van zwijgt.

Afkondiging.

De BURGEMEESTER en WETHOUDERS van *Groningen* doen te weten, dat door den Raad dier Gemeente, in zijne Vergadering van den 22sten December 1855, is vastgesteld de volgende Verordening:

De Raad der Gemeente *Groningen*, —

Gezien het Koninklijk besluit van den 21sten Augustus 1818 (*Staatsblad* no. 38);

Overwegende, dat het belang der Gemeente *Groningen* mede brengt, dat een vast Beurtveer worde opgerigt tusschen *Kollum*, Gemeente *Kollumerland* en *Nieuwkruisland*, en *Groningen*; —

Overwegende, dat het Gemeentebestuur van *Kollumerland* en *N.-Kruisland* zich bereid heeft verklaard tot eene gemeenschappelijke regeling van dit Beurtveer; —

Heeft, na bekomen magtiging en onder goedkeuring van Gedeputeerde Staten der Provincie *Groningen*, en in gemeen overleg met het Bestuur dier Gemeente, besloten als volgt:

REGLEMENT en TARIEF der VRACHTLOONEN voor het Beurtveer tusschen *KOLLUM* en *GRONINGEN*, vice versa.

Art. 1. Er zal een vast Beurtveer bestaan tusschen *Kollum*, Gemeente *Kollumerland* en *Nieuw-Kruisland*, en de Gemeente *Groningen*.

Art. 2. Niemand zal de dienst van dit Beurtveer ondernemen, dan na vooraf de vergunning te hebben bekomen van het Bestuur der Gemeente *Kollumerland* en *Nieuw-Kruisland*.

Art. 3. Ieder, die de vergunning om dit Beurtveer te bedienen aanneemt, is verpligt in persoon als Schipper in dat Veer te varen, tenzij hij van de Besturen van *Kollumerland* c. a. en *Groningen* verlof hebbe bekomen, zich als zoodanig te doen vervangen.

Dit verlof kan ten allen tijde worden ingetrokken door het Bestuur van genoemde Gemeenten.

Art. 4. Dit verlof aanvragende, zal hij aan de Besturen naauwkeurig moeten opgeven den persoon of de personen, door welke hij de dienst als Schipper wenscht te doen waarnemen.

Art. 5. Hij zal zich als Schipper niet doen vervangen door andere personen, dan die, welke door de Besturen van *Kollumerland* c. a. en *Groningen* uitdrukkelijk zijn goedgekeurd.

Art. 6. Hij zal, vóór de dienst te aanvaarden, ten genoegen van Burgemeester en Wethouders der Gemeente *Kollumerland* c. a. eenen borgtogt stellen ten bedrage van 200 gulden, waaruit zullen worden verhaald de boeten en vergoedingen die, ter zake van de dienst in dit Beurtveer, zullen verschuldigd worden door hem of door een dergenen, die hem vervangen of in dit Beurtveer werkzaam zijn.

Art. 7. Hij is, als Meester, burgerregtelijk verantwoordelijk voor al de handelingen van elk, die hem in de vaart vervangt en, zelf in het Veer varende, als Schipper aan de bepalingen van dit Reglement onderworpen.

Art. 8. Gedurende de ziekte of andere verhindering van den Schipper, zal deze de dienst kunnen doen waarnemen door een geschikten Persoon, daartoe door de Burgemeesters van de Gemeenten *Kollumerland* c. a. en *Groningen* goedgekeurd.

Bij plotseling opkomende verhindering beschikt voorloopig de Burgemeester der Gemeente, waar het schip zich bevindt

Art. 9. Het Schip zal bevaren worden door een Schipper en door één bekwamen Knecht, of door meer Knechten, indien de Burgemeesters der Gemeenten *Kollumerland* c. a. en *Groningen* dit verordenen.

Art. 10. In geval van klagt over het gedrag van een Knecht zal de Schipper, op last van den Burgemeester der Gemeente, waarin hij zich bevindt, zich onmiddellijk van een anderen moeten voorzien.

Art. 11. Ieder Schipper of Knecht zal zich van dronkenschap onthouden en in de dienst elkeen bescheiden bejegenen.

Art. 12. Dit Veer zal worden bevaren door een Schip. Zoodra Burgemeester en Wethouders der Gemeenten *Kollumerland* c. a. en *Groningen* dit, in het belang der dienst, gelasten, zal de Ondernemer bovendien nog één of meer Schepen aanleggen.

Art. 13. Ieder Schip moet zijn goed overdekt, digt en geschikt om Personen en Goederen veilig, droog en wel bewaard te vervoeren, voorzien van eene bekwame roef met genoegzame zitplaatsen ter behoorlijke breedte; alles tot genoegen van Burgemeester en Wethouders der beide Gemeenten.

Vóór dat deze een schriftelijk bewijs van goedkeuring voor hetzelve aan den Ondernemer hebben afgegeven, zal geen Schip in deze Beurtvaart worden gebragt

Art. 14. Ieder Schip zal ten minsten eens in het jaar van wege den Burgemeester van *Kollumerland* en *Nieuw-Kruisland* worden nagezien; alle dan daaraan bevonden wordende gebreken zullen onverwijld worden hersteld.

Art. 15. De Pakgoederen zullen op zoodanige wijze door den Schipper worden geborgen, dat dezelve aan de Passagiers geen hinder aanbrengen.

Hij zal geen vitriool of andere gevaarlijke voorwerpen innemen dan buitendeks in wel gesloten kruiken, gepakt in manden, kisten of vaten, voorzien van een opschrift, dat den inhoud vermeldt.

Art. 16. Bij open water zal de afvaart plaats hebben te *Kollum* telken Maandag, te twee uur 's namiddags, en te *Groningen* telken Woensdag, te twaalf uur 's middags.

Art. 17. De ligplaats is te *Kollum* op den Westerdiepswal, te *Groningen* ter plaatse door den Burgemeester dier Gemeente aan te wijzen.

Art. 18. De Schipper zal de reis ten allen tijde met den meesten spoed voortzetten en zich onderweg niet langer ophouden, dan tot lossen en laden of verpoozing van het paard noodig is. In allen gevalle zal de reis moeten zijn volbragt in negen uur, tenzij redenen van volstrekte onmogelijkheid, ter beoordeeling van den Burgemeester der plaats van bestemming, dit verhinderen.

Art. 19. Bij besloten water zal een Schipper telken Dingsdag en Vrijdag, op de best mogelijke wijze, van *Kollum* naar *Groningen* en terug reizen om bestellingen te doen en draagbare pakketten en goederen te bezorgen, voor het dubbel der Vrachtloonen in het hierbij behoorend Tarief bepaald.

Wanneer het ijs sterk genoeg is, zal de reis worden gedaan met eene slede, onder genot van de helft boven het gewoon Vrachtloon.

Art. 20. De Schipper zal, indien dit van hem wordt gevraagd, voor de Goederen of Penningen, hem ter vervoering in dit Beurtveer ter hand gesteld, een ontvang-bewijs afgeven.

De Commissaris der trek- en veerschepen buiten de Apoort te *Groningen*, wordt belast, indien zulks wordt verlangd, met het aanteekenen der goederen en penningen en met het afgeven van een bewijs van aanteekenen; hij geniet twee en een halve cent voor elke aanteekening en elk bewijs.

Pakjes en andere draagbare Goederen zullen, zoodra mogelijk na de aankomst van het Schip, aan het adres worden bezorgd; van de aankomst van alle andere Goederen zal ten spoedigste kennis worden gegeven aan de belanghebbenden.

Art. 21. In het varen van of naar *Groningen* en in het voorbij varen van andere vaartuigen, zal de Schipper zich gedragen naar de daaromtrent bestaande Reglementen en gebruiken.

Art. 22. Onder het laden en lossen zal de Schipper of zijn Knecht bij het Schip tegenwoordig zijn.

Art. 23. De Schipper is verantwoordelijk voor de goede bezorging van al de aan hem of aan den Knecht ter vervoering in dit Beurtveer toevertrouwde Goederen of Penningen.

Hij is evenzoo verantwoordelijk voor dengenen, die, ingevolge art. 7, zijne dienst waarneemt.

Art. 24. Een exemplaar van dit Reglement en Tarief zal ten allen tijde aan boord van het Schip, ter inzage voor een ieder, voorhanden zijn.

Art. 25. De Schipper zal niet meer Vrachtloon mogen vragen, dan in het hierbij behoorend Tarief is bepaald.

Art. 26. De overtreding van eene der bepalingen van dit Reglement, voor zooverre daartegen niet voorzien is door eene algemeene Verordening, wordt gestraft met eene boete van een tot twaalf gulden.

Art. 27. De Besturen der Gemeenten *Kollumerland* c. a. en *Groningen* zijn bevoegd, elk dit Beurtveer (voor zijne Gemeente) te doen ophouden, en gezamenlijk dit Reglement, onder hoogere goedkeuring, zoo te wijzigen, als zij in het gemeen belang nuttig zullen rekenen.

TARIEF VAN VRACHTLOONEN.

Voor Personen.

Van *Kollum* naar *Groningen* of terug:

Een volwassen persoon *f* 0,50.

Kinderen half geld, beneden 6 jaren vrij.

Voor Goederen.

Aardappelen, Aardakers, Wortelen en Knollen, per mud .... *f* 0,15.
Idem, bij grootere partijen dan 20 mud, per mud .... - 0,10.
Aardewerk, Porselein, enz. de krat, kraak of kip .... - 1,00.
Idem, losse potten en pannen, de 100 worp .... - 1,50.
Idem, grof, de 100 worp .... - 1,00.
Idem, Keulsch „ „ - 1,00.
Afgeval, per zak .... - 0,10.
Idem, per ton .... - 0,30.
Aluin, per 100 pond .... - 0,20.
Amandelen, per 100 pond .... - 0,20.
Idem, gepelde, „ „ - 0,25.
Anijszaad, „ „ - 0,25.
Appelen en Peren, per mud - 0,15.
Idem, bij grootere partijen dan 10 mud, per mud .... - 0,10.
Appelen (gedr.), p. 100 pd. - 0,25.
Asch (pot- en weed-), „ - 0,20.
Asphalt, „ - 0,20.
Azijn, een fust, inhoud. 230 kan of oxhoofd .... - 0,60.
Idem, 100 kan .... - 0,30.
Idem, 50 kan .... - 0,20.
Idem, 39 „ op fust .... - 0,15.
Idem, 39 „ op flesschen .. - 0,20.
Baksteenen, zie Steen.
Bed (een) met toebehooren .. - 0,60.
Bezems, per bos (rijzen) .... - 0,05.
Idem, „ (heiden) .... - 0,05.
Beschuit, per ton .... - 0,20.
Bier, een fust houd. 230 kan - 0,60.
Idem, „ „ 100 „ - 0,30.
Idem, „ „ 39 „ - 0,15.
Idem, 39 kan op flesschen of kruiken .... - 0,25.
Minder naar evenredigheid.
Biezen, per voer v. 62 boss. - 0,75.
Idem, per bos .... - 0,05.
Big (een) of Speenvarken .. - 0,15.
Blaauwsel, per 100 pond .... - 0,30.
Blik, het kistje .... - 0,15.
Idem, bij partij van vijf of meer kisten, per kist .... - 0,10.
Boerenwagen (een) .... - 0,75.
Bokkings, per stroo .... - 0,05.
Borstels (varkens), omgewerkt in vaten of korven, de 100 pond .... - 0,20.
Borstelwerk, de groote mnd. - 0,30.
Idem, kleiner naar rato.
Bosroop, de 100 bossen .... - 2,50.
Boter, de ton van 4/4, 8/8 of 16/16 bij partij .... - 0,60.
Idem, eene enkele ton .... - 0,80.
Idem, 1/4 ton .... - 0,20.
Idem, 1/8 „ .... - 0,10.
Idem, 1/16 „ .... - 0,05.
Brandewijn als Jenever.
Braskorf (een), naar rato der grootte .... *f* 0,10 à - 0,30.
Brood (grof roggen-), per 50 Ned. pond .... - 0,15.
Idem, kleinere hoeveelheid naar rato.
Buskruid, per pond .... - 0,10.
Cacao, per 100 pond .... - 0,30.
Cement, per mud .... - 0,15.
Idem, bij partij van meer dan 10 mud, per mud .... - 0,10.
Chais (een), zie Rijtuigen.
Chocolade, per 100 pond .... - 0,30.
Cichorei, p. 100 pd .... - 0,25.
Idem, „ 50 „ afgepakt - 0,15.
Idem, minder dan 25 pond .. - 0,10.
Citroenen, Limoenen, Chinaasappelen, de kist .... - 0,30.
Idem, de halve kist .... - 0,15.
Idem, andere pakkaadje naar rato.
Contanten, p. 100 gl. los geld - 0,20.
Idem, „ verzeg. - 0,10.
Idem, boven de 100 gl., voor iedere 100 guld. meer .... - 0,10.
Couranten:
Eene geheele jaargang van eene Courant .... - 1,00.
Eene geheele jaargang van twee of meer Couranten, te zamen in één omslag .... - 1,50.
Voor korteren tijd naar evenredigheid.
Voor eene enkele Courant .. - 0,02.
Dommekracht (een) .... - 0,20.
Draagmand (een gesloten), gebruikt door kramers en gepakt met goederen. .... - 0,40.
Dranken (sterke), Wijn, Likeuren en andere Vochtwaren, bij dit Tarief niet vermeld:
per stukvat, pl. m. 600 à 650 kan .... - 2,00.
per okshoofd of 230 kan .... - 1,00.
„ fust van 100 „ .... - 0,40.
„ „ „ 50 „ .... - 0,30.
„ „ „ 40 „ .... - 0,25.
„ „ „ 20 „ .... - 0,20.
„ „ „ 10 „ .... - 0,15.
„ 40 kan op flesschen .. - 0,30.
„ 20 „ „ .. - 0,20.
„ 10 „ „ .. - 0,15.
Drempel (een zerken), de vierkante 3 palm .... - 0,15.
Drielingsteenen, zie Steen.
Droogerijen (niet afzonderlijk genoemd), per 100 pd. - 0,30.
Drop, per 100 pond .... - 0,30.
Idem, de gewone kist naar rato.
Dweilgoed, 20 of meer rollen per rol .... - 0,02.
Idem, 10—20 rollen .... - 0,02½.
Idem, mindere hoeveelheid, per rol .... 0,04.
Zullende echter de vracht van eene mindere hoeveelheid dan 20 rollen niet boven *f* 0,40 berekend worden. Minder dan 10 roll. *f* 0,25.
Egge (een) of eide .... - 0,30.
Flesschen (ledige), in kisten of manden, per 100 .... - 0,30.
Fusten (ledige):
een fust van de grootste soort, stukvat .... - 0,30.
„ kleiner, zoogen. pijp .. - 0,25.
„ halve pijp of okshoofd .. - 0,20.
„ aam .... - 0,15.
„ Nederlandsch vat .... - 0,15.
„ half aam .... - 0,10.
„ half Nederlandsch vat .. - 0,07½.
„ kleiner fust .... - 0,05.
Galnoten, per 100 pond .... - 0,30.
Garen van linnen, wol of ka- - 0,40.
toen, per 100 pond .... - 0,40.
Geld, zie Contanten.
Gember, per kist van 6 pott. - 0,20.
Gerst, zie Granen.
Gest, per pakje .... - 0,10.
Gierst, per 100 pond .... - 0,25.
Glas, de halve kist .... - 0,30.
Idem, grootere en kleinere naar evenredigheid.
Glaswerk, de groote mand .. - 0,40.
Idem, kleinere naar rato.
Gort, per mud .... - 0,15.
Idem, een zak à 75 pd .... - 0,12½.
Grafsteen (een ligg. zerken) - 2,00.
Idem, een kleinere .... - 1,00.
Granen en Zaden:
Tarwe, erwten en boonen, per last .... *f* 3,00.
Idem, id., id., per mud .... - 0,15.
Gerst en mout, per last .... - 2,50.
Idem, id., per mud .... - 0,10.
Haver, per last .... - 2,00.
Idem, per mud .... - 0,10.
Kool-, lijn-, hennep- en mosterdzaad, per last .... - 3,00.
Idem, per mud .... - 0,15.
Rogge en boekweit, p. last .. - 3,00.
Idem, per mud .... - 0,15.
Zullende echter de vracht van eene mindere hoeveelheid dan een last, de vracht voor een last niet te boven gaan.
Lijn- en hennepz. in tonnen of balen, per ton of baal ... - 0,25.
Klaverzaad, per mudde .... - 0,20.
Idem, mindere hoeveelheid naar rato.
Karweizaad en andere tuinzaden, per 100 pond .... - 0,30.
Komijnzaad, „ - 0,30.
Smeerraaizaad, per mudde - 0,15.
Groenten, per mand .... - 0,20.
Haar (Koe- en dergelijk), p. 100 pond .... - 0,40.
Haardsteentjes, per 1000 ... - 0,75.
Haas (een) .... - 0,10.
Hagel, per 100 pond .... - 0,25.
Hammen, per 100 pond .... - 0,40.
Haring, per ton .... - 0,40.
Idem, 1/2 ton .... - 0,30.
Idem, 1/4 ton .... - 0,20.
Idem, 1/8 ton .... - 0,10.
Idem, 1/16 ton .... - 0,05.
Harpuis en harst, p. 100 pd. - 0,30.
Haver, zie Granen.
Hennep, per schippond of 150 ponden gepakt .... - 0,60.
Idem, in bossen .... - 0,90.
Hoepen (tienvoets), per bos - 0,02.
Idem (tonhoepen), „ - 0,01½.
Idem (kleine), „ - 0,01.
Honig, per 100 pond .... - 0,30.
Hond (een) .... - 0,30.
Horens (Koe-), de 1000 kop - 1,50.
Houtwerk, groote spijkermand. .... - 0,20.
Idem, middelsoort spijkerm. - 0,15.
Idem, kleine „ - 0,10.
Hout (brand-), het vaam ... - 0,30.
Idem, het Noordsche vaam .. - 0,90.
Idem (ebben-, palm-, pok- en ander fijn werk), p. 100 pd. - 0,30.
Idem, gesneden, van elken gulden waarde, in platen .. - 0,05.
Idem (klap-), de 100 stuks .. - 6,00.
Idem, „ per stuk .... - 0,07.
Hoender of duiven, per korf - 0,15.
„ kleinere „ - 0,10.
Hout (mahonie-), in balken, van elken gulden waarde .. - 0,05.
Idem (alle ander werk- en timmer-), in balken van elken gulden waarde .... - 0,04.
Idem (verf-), ongemalen, per 100 pond .... - 0,30.
Idem (verf-), gemalen .... - 0,40.
Huiden (Os- en Koe-), nat of gezouten, per stuk .... - 0,10.
Idem (Os- en Koe-), drooge - 0,07½.
Idem, (Kalfsvellen), nat of gezouten, bened. 10 p. stuk - 0,05.
Idem (Kalfsvellen), nat of gezouten, boven 10 p. stuk - 0,02½.
Idem, (Kalfsvellen), drooge beneden 10 per stuk .... - 0,02½.
Idem (Kalfsvellen), drooge, daarboven per stuk .... - 0,01½.
Idem (Schapenvellen), met de wol, per stuk .... - 0,05.
Idem (Schapenvellen), gebloot, per pak van 50 stuks - 0,30.
Idem, mindere hoeveelheid, per stuk .... - 0,01.
Idem (zoolleer), per vel .... - 0,10.
Huisraad, zie Meubelen.
Jenever, bij tien vat, p. vat - 0,30.
Idem, mindere hoeveelheid, per vat .... - 0,40.
Jeneverbessen, per 100 pd .. - 0,20.
Indigo, „ - 0,40.
Kaarsen, „ - 0,40.
Kaas, per schippond .... - 0,30.
Idem, per 50 pond .... - 0,12½.
Idem (een) .... - 0,05.
Kagchels met toebehooren, per stuk, ... van *f* 0,30 tot - 1,00.
Kalf (een vet) .... - 0,50.
Idem, een nuchter .... - 0,25.
Kalk, per mud .... - 0,15.
Idem, bij partij van meerder dan 10 mud, per mud .... - 0,10.
Kandij, zie Suiker.
Kastanjes, per 100 pond .... - 0,20.
Katoen, ongesponnen, in geperste balen, per 100 pond - 0,10.
Idem, idem in ongeperste balen, per 100 pond .... - 0,15.
Ketels, per dozijn .... - 0,30.
Idem, per stuk .... - 0,05.
Kisten (groote spiegel-), ledige .... - 0,30.
Idem (groote schilderij en kramers-) idem. .... - 0,15.
Idem, kleinere naar rato.
Kleederen (een pak) .... - 0,20.
Klompen, per bos .... - 0,05.
Knollen, zie Aardappelen.
Koek, in kisten, per 100 pd. - 0,40.
Koeken (hennep-, lijn- en raap-), per 1000 .... - 1,50.
Idem (hennep-, lijn- en raap-), per 100 .... - 0,20.
Koffers, ... van *f* 0,15 tot - 0,40.
Koffij in vaten of balen, 50 balen per baal .... - 0,10.
Idem, 50—20 balen per baal - 0,12½.
Idem, beneden 20 b. p. baal - 0,15.
Idem, gebrande, afgepakt per 50 Ned. pd .... - 0,40.
Idem, kleinere hoeveelheden, per Ned. pd .... - 0,01.
Kolen (steen-), per hoed .... - 2,00.
Kool, per 100 .... - 0,50.
Idem (kleinere), per 100 .. - 0,40.
Koper (oud en nieuw), per 100 pd .... - 0,30.
Koperdraad .... - 0,30.
Koperrood, p. 100 pd .... - 0,30.
Krenten, bij 50 Ned. pd .. - 0,20.
Idem, van 25 tot 50 N. pd. - 0,15.
Idem, beneden 25 Ned. pd. - 0,10.
Krijt, heel en gemalen, p. 100 pd .... - 0,10.
Kruidenierswaren:
In pakjes, vaatjes of mandjes beneden 25 pond .... - 0,10.
In pakjes van 25 tot 50 pd. - 0,15.
Idem, meerdere hoeveelh., per 100 pd .... - 0,20.
Kruiken (ledige), 100 stuks - 0,30.
Kruiwagen (een) .... - 0,10.
Kurk, per 100 pd .... - 0,50.
Laarzen of schoenen, p. paar - 0,05.
Laken of lijnwaad (een pak) naar rato der grootte .... } - 0,15. - 0,60.
Lam (een) .... - 0,10.
Leer (een rol of pak), id. } - 0,10. - 1,00.
Leijen (dak-), p. 1000 .... - 1,00.
Idem, (schrijf-), p. 100 .... - 0,75.
Likeuren, z. Dranken.
Linnen (een groot stuk) .. *f* 0,20.
Idem (een zak) .... - 0,15.
Idem (eene rol) .... - 0,10.
Lood, oud en nieuw, in blokken of rollen, p. 100 pd. - 0,20.
Idem, 1000 pond en meer, p. 100 pd .... - 0,15.
Idem, pompstukken en pijpen, p. 100 pd .... - 0,50.
Loodwit, p. 100 pd .... - 0,20.
Lijm, p. 100 pd .... - 0,30.
Lijsters, p. 100 .... - 0,20.
Mandjes (groote baal) .... - 0,30.
Idem, kleinere naar rato.
Mand (sluit-), naar mate der groote .... *f* 0,10 a - 0,30.
Idem, ledige, de helft.
Manufakturen enz., per 100 pd .... - 0,60.
Matten (vloer-), de rol van 25 ellen .... - 0,10.
Idem (Moscovische), p. 100 - 0,20.
Meekrap, p. 100 pd .... - 0,40.
Meel, p. 50 pd .... - 0,15.
Idem, kleinere hoeveelheid naar rato.
Menie, p. 100 pd .... - 0,20.
Metaal, z. lood.
Meubelen en huisraad:
Een kabinet (eiken), naar mate der grootte *f* 1,50 tot - 2,50.
Een kabinet (vuren), naar mate der grootte *f* 1,00 tot - 1,50.
Een pulpitrum, secretaire of chiffonnière ... . - 1,00.
Een kastklok (staande) .... - 0,50.
„ „ (halve) .... - 0,30.
„ gewone klok .... - 0,20.
Eene lade of trektafel .... - 0,50.
„ tafel naar de grootte. } - 0,30. - 0,20.
Een spiegel (groote) .... - 1,50.
„ „ kleiner naar rato.
Stoelen, p. stuk n. waarde, } - 0,10. - 0,07½.
Stoven, p. dozijn .... - 0,20.
Een kinderstoel .... - 0,20.
„ ledekant .... - 0,40.
Eene wieg .... - 0,20.
Een kinderwagen .... - 0,20.
Molden, 60 stuks .... - 1,00.
Mopsteenen, z. Steen.
Nagelbollen, p. 100 pd .... - 0,30.
Noten (eene baal) .... - 0,20.
„ een zak .... - 0,15.
Olie en traan, p. vat .... - 0,30.
Idem, p. 50 kan of minder - 0,20.
Idem, p. 25 kan of minder - 0,15.
Idem (vitriool), de flesch in een korf .... - 0,75.
Pakjes, doosjes, mandjes, enz., onverschillig welke de inhoud is, beneden 10 pd. - 0,10.
Idem, van 10 tot 25 pd .. - 0,20.
Idem, van 25 tot 50 pd .. - 0,40.
Pannen (dak-), per 1000 .. - 2,50.
Idem (glazen), per stuk .. - 0,05.
Papier, per riem *f* 0,05 a - 0,10.
Idem, (bord-), 12 pd., per riem .... - 0,05.
Idem (meubel)-, per rol. - 0,01.
Patrijzen, tot 10 .... - 0,10.
Peper, p. 100 pd .... - 0,30.
Pek, de ½ ton .... - 0,20.
Id., kleinere vaten .... - 0,05.
Platen en pannekoekspannen, p. 100 pd .... - 0,30.
Ploeg (een) .... - 0,50.
Porselein, z. Aardewerk.
Potten, p. 100 pd .... - 0,40.
Potlood, per 100 pond .... - 0,30.
Pruimen, per kistje .... - 0,10.
Idem, „ ½ „ .... - 0,05.
Pijpen, bij 10 gros, p. gros - 0,05.
Idem, mindere hoeveelheid, per gros .... - 0,10.
Van eene mindere hoeveelheid dan 10 gros zal echter niet meer dan *f* 0,50 betaald worden.
Raapkoeken, zie Koeken.
Riet (Spaansch), de bos .... - 0,05.
Rijst, in balen, per 100 pd. - 0,25.
Idem, in vaten, naar rato van 't gewigt.
Rozijnen, zie Kruidenierswaren.
Rijtuigen op vier wielen, met vaste kap, naar mate der ruimte .... *f* 3,00 à - 5,00.
Idem, idem, met neerslaande kap, als voren *f* 2,00 à - 4,00.
Idem (fourgon), ... - 3,00.
Idem (chais), ... - 1,50.
Idem (arreslede), ... - 0,75.
Rum, zie Dranken.
Salpeter, per 100 pond .... - 0,30.
Schaap (een), ... - 0,20.
Schillen (oranje- of citroen-), per 100 pond .... - 0,30.
Schoppen, de bos van 60 st. - 0,50.
Idem (ballast), per dozijn .. - 0,15.
Schors (eene ton), ... - 0,15.
Sigaren, minder dan 1000 stuks, per 100 .... - 0,02.
Idem, 5000 stuks en meer, per 1000 .... - 0,10.
Siroop, per 100 pond .... - 0,25.
Idem, „ anker .... - 0,15.
Smeer, „ 100 pond .... - 0,30.
Soda, „ „ „ .... - 0,20.
Specerijen, per 100 pond .. - 0,40.
Spek, als Hammen.
Spinnewiel .... - 0,10.
Spijkers, per 100 pond .... - 0,20.
Staal (ongewerkt), p. 100 p. - 0,20.
Staven (houten), per gulden waarde .... - 0,10.
Steen (metsel-), baksteenen per 1000 .... - 2,00.
Idem, idem, ovensteenen, per 100 .... - 0,30.
Idem, idem, Friesche drielingen, per 1000 .... - 0,90.
Idem, idem, tuimelaars of Friessche moppen, p. 1000 - 1,20.
Idem, idem, Friesche klinkers, kleine per 1000 .... 0,60.
Idem (vloer), stroeve en gladde, per 1000 .... *f* 2,00.
Idem (marmerblokken), per vierkante 3 palm .... - 0,30.
Idem, dunne platen, per gulden waarde .... - 0,10.
Idem (vloer), Schotsche, Namursche of andere van 16—22 duim, per stuk .. - 0,05.
Idem (vloer), als voren 22—28 duim, per stuk ... - 0,10.
Idem (Bremervloeren), van 14—22 duim, per stuk ... - 0,05.
Idem (Bremervl.), boven 22 duim, per stuk .... - 0,07½.
Idem, idem (blaauwe), v. 14—22 duim, p. st .... - 0,05.
Idem, idem (blaauwe), boven 22 duim, p. st .... - 0,07½.
N.B. Alles bij partijen van 20 stuks. Bij mindere hoeveelheid de helft meerder vracht, zoo echter, dat de vracht niet meer beloopt, dan voor 20 stuks betaald wordt.
Steen, blaauwe of witte zerken, p. vierk. 3 palm .... - 0,15.
Idem (grafsteen.) groote ... - 2,00.
Idem, „ kleinere .. - 1,00.
Idem (molen-, slijp- of pelsteenen), de vierk. 3 palm - 0,15.
Idem (leggers v. oliemolens), de vierk. 3 palm .... - 0,30.
Sterk water, de flesch .... - 0,75.
Stijfsel, z. kruidenierswaren.
Stokvisch, per hoep .... - 0,15.
Suiker (geraffineerde), in vaten, per 100 pond .... - 0,30.
Idem, van 25—50 pond .... - 0,15.
Idem, „ 10—25 „ .... - 0,10.
Idem (brooden), in vaten, .. - 0,30.
Mindere hoeveelh. n rato.
Idem (enkele brooden), tot zes per stuk .... - 0,05.
Idem (kandij), h. mandje .. - 0,10.
Idem, „ bij meer dan 20 mandjes, p. mandje ... - 0,05.
Idem, „ in vaten, p. 100 pond .... - 0,30.
Tabak, in bladen, p. 100 pd. - 0,30.
Idem (in karott.), „ „ „ - 0,30.
Idem (snuif), „ „ „ - 0,60.
Idem (gekorven), „ 50 „ - 0,30.
Idem p. Ned. ℔ in kleinere hoeveelheden .... - 0,01.
Talk, als Smeer.
Tarwe, zie Granen.
Teemsen, per dozijn. .... - 0,10.
Teer, de ton .... - 0,30.
Thee, per ¼ kist .... - 0,30.
Idem, „ ⅛ „ .... - 0,20.
Idem, kleinere hoeveelheden, p. Ned. pond .... - 0,02.
Tin (ongewerkt), p. 100 pd. - 0,20.
Idem (gew.), p. gld. waarde - 0,02½.
Touwwerk (oud), p. 100 pd. - 0,20.
Idem (nieuw), in schijven, p. 100 pd .... - 0,30.
Idem, zware ankertouwen, p. 100 pd .... - 0,30.
Traan, zie Olie.
Trommel (een), met goud of zilver verzegeld ¼ pCt. der waarde.
Idem, onverzegeld ½ pCt. der waarde.
Idem (een), met goed., groote - 0,20.
Idem „ „ „ kleine - 0,10.
Idem „ ledige groote ... - 0,10.
Idem „ „ kleine ... - 0,05.
Uijen, per 100 pond .... - 0,20.
Vaatwerk, zie Fusten.
Varken (een vet) .... - 0,60.
Idem (een spalling) .... - 0,40.
Idem (een mager) .... - 0,50.
Idem (een speen) .... - 0,15.
Vegers of boenders, per bos - 0,05.
Luiwagens en groote stoffers, per stuk .... - 0,01.
een enkele .... - 0,05.
Veren, per 100 pond .... - 1,00.
Verfwaren, niet afzonderlijk genoemd, per 100 pd .... - 0,30.
Vlas, per 150 pd. gepakt .... - 0,60.
Idem, „ „ „ ongepakt .. - 0,90.
Vleesch, per 100 pd .... - 0,30.
Vodden, „ „ „ .... - 0,40.
Vijgen, per matje .... - 0,10.
Vloeren, zie Steen.
Vruchten (als kersen, aalbessen, pruimen, enz.,) de mand .... - 0,20.
Wannen, per dozijn .... - 0,25.
Idem, per stuk .... - 0,02½.
Was, per 100 pond .... - 0,30.
Wijn, zie Dranken.
Wipkar (een), ... - 0,50.
Wol (scheer-), per 100 pd .. - 0,30.
Idem, kleinere hoeveelh .... - 0,20.
Idem (gewass.), p. 100 pd .. - 0,40.
Idem, kleinere hoeveelh .... - 0,30.
Wortelen, zie Aardappelen.
IJzer, in stav. en band .... - 0,20.
Idem (potten), p. 100 pd .... - 0,40.
Idem (alle ander gegoten), per 100 pond .... - 0,30.
IJzerdraad, per 100 pd .... - 0,30.
IJzer (oud), per 100 pd .... - 0,30.
IJzeren platen (stort), p. pl. - 0,10.
IJzer (ankers), per 100 pd .. - 0,20.
Zaden, zie Granen.
Zeep (harde), per 100 pd .... - 0,40.
Idem (groene), p. ton .... - 0,30.
Idem, „ „ ½ ton .... - 0,15.
Idem, „ „ ¼ „ .... - 0,10.
Idem, „ „ ⅛ „ .... - 0,05.
Zeildoek, de rol .... - 0,20.
Zerk, zie Steen.
Zink, in bladen, per 100 pd. - 0,20.
Zout, grof en geraffineerd, in zakken of gestort, 10 last, per last van 1000 pd. - 1,80.
Idem, mindere hoeveelheid, per 100 pond .... - 0,20.
Zuiglam (een), ... - 0,10.
Zwarteel, per gulden waarde - 0,10.
Zwavel, per 100 pond .... - 0,30.

Voor Goederen, in dit Tarief niet genoemd, zal de vracht berekend worden naar hunne zwaarte en omvang, en zooveel mogelijk naar de vracht, bepaald voor min of meer soortgelijke hierin vermelde goederen.

Gedaan te *Groningen* ter openbare Raadsvergadering van den 22sten December 1855.

De Burgemeester: (*get.*) J. SLOT.
De Secretaris: (*get.*) HORA SICCAMA.

Zijnde deze Verordening aan de GEDEPUTEERDE STATEN van *Groningen* medegedeeld, blijkens hunne resolutie van den 3den Januarij 1856, no. 79, waarbij zij is goedgekeurd.

En is hiervan afkondiging geschied, waar het behoort, den 12den Januarij 1856.

Burgemeester en Wethouders: J. SLOT.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

Te *Groningen*, bij de Erven C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA.